Контрольный экземпляр

Масcе а мехкий пролетареш, вlашаrlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дени ● ШИНАРА, 17 ИЮНЬ, 1980 ШУ. ● № 72 (6202). ● Мах 2 кепик.

КХАШТА БОКЪОНЦА ГIУЛАКХ ДЕ

Бlаьсти юкъ хlамаш дlайийна яьннай республике. Тlаьхьаа яроеи культураша сийндаьд кхаш, шура йотташ латт гурахьа дийна мlа, мукх, рожь. Лаьтта леладераша тlаlертта къахьегарrlа хьихиннад карарча шера юртбоахама культурай дерригача тайпай хьувкъам лакха хилийтараи валови чудахьараш алсамдахарал эша хьалаш.

Лоархlаме да хlара боахаме, бригаде, отделене, звене ахкай хаина йола хаьдда балха планаш оттаир, дуцилга а йовлаш уж кхочашъелга lалашдар. Керттера моттиг лаца еза цар тlа дlайийначa хlамашта гlулакх дарца дувзаденнача балхаш. хlара дlайийна хlамаш тlайолк гектар чуаца йиш йолаш хилийтара а цуж хьувкъам ма хулла лакхаrlа хилийтара а.

Лаьтта хьаьндара гlулакх дика леладу «Гехинский», «Самашкинский» яхача а Мичурина цlерагlча а совхозаша. Наьсарерча совхозо-техникумо. Грозненски районерча «Советская Россия», Сунженски районерча «Путь к коммунизму» колхозаша. Цу боахамашка гурахьа клит дlайийнача ерригача майда тlа бlаьсти кхо диллар. Дика бина фийт бола ялат дукхаrlа чудара оолех ца кхетий таш удобренеш тайсай кхашка. Дlайийнача культураштa lура деш сарралца культивации еш, удобренеш тувсаш хул механизатораш. цу наькъаца баьцовгlаш дегlаахара а тоаллара а эша оптимальни хьалаш хьа а деш. Республикерта бlаьш йолча звеньяца, бригадаша, боахамаша шовшта хьалхаина декхар оттадаьд — 50—60 центнер фуальякха хьажкlаш, 300 а дукхаrlа а центнер шекара свекла чуп.

Геттара лакха хьувкъам кхебара йоли социалистически яхь шерра ярка еза укх шера республика ерригачи колхозашкеи совхозашкеи. Ялата производство дlахо дегlийовлара тlаrlертта балхаш ду Социалистически Къахьегама Турпалий Саидов Баудиней Гайтамиров Ширвани бригадаша. Цар лакхача агротехнически боараме чакхдаьхар бlаьсти культураш дlаера балхаш. хlаьта хlана кlа, хьажкlаш, кхьийола культураш дукхаrlа чуя лерхlаш дlайийнача хlамашта гlулакх дара мероприятий бlарчча комплекс чакх а йоах. Даиза даргдоаиаш хlама да. массанахьа а лаьтта хьаьндара, цуи дала йиш яр лаьттангара хьадашхара еррига резерваш хьалхьоаяр.

Дlайийнача хlамашта гlулакх делга вlаштlехьадоахкаш, лоархlаме да хасттама хьалаш, башхалоиаш теркалъяр, кхашкара балхаш дара ханаш йlаьх ца яр. Май бетта кхинача шелало, температура каст-каста хувцалуш хиина хилар. дукха лаьттата йоачаша кхашкара лаьтта тоlадаьд. Дукхача моттигашка во кийсенний лаьттанцарча баьцовгlай кхачаи баланс, къаьстта азота даькъе, сихха лакхлу оасар. Цу хьалашка боахамий кулгалхой, агрономий, механизированни отрядийи звеньяйи, «Сельхозхиме» служба декхар да агроприемаш кийсги сихаrlеи чакхъяхар, деча балхий дикал лакха хилийтар.

Карарча шера йоккхача майдаш тlарча хьажкlашта, генарашта, коартолашта гlулакх дергда индустриальни технологех. Лаьтта кийчдеш а культураш дlаюаш а еррига операцеш бокъонца чакхъяьхача моттигашка, мугlарашта юкъе сов балхаш де, хетаргахьа, дезаргдац. Амма къаьст-къаьстача боахамашка уеттачи хьалашца дувзадейна. уж де деза а мег. Индивидуальни. тоаьча е массаларча технолегех хьувкъам кхебеча хlара участке деш дола балхаш даьд аьнна яздара а цаьдеш уйла тlаяхийта де деза. Дукхьал кштта леладу гlулакхаш хьалха латтача боахамашка. Царна юкъе яхьа мегаргья «Эҗажевский», «Куларинский», «Шалинский», «Гехинский», «Самашкинский» совхозаш, Грозненски районерча Ленина цlерагlа, «Советская Россия» оала, Сунженски районера 20 ча партсьезда цlерагlа, «Путь к коммунизму» яха колхозаш, хlана аьтча. цу боахамашка хlара кхай тlа дlайийна хlамаш малагlча хьала тlа я теркаду. хlаьта культивации яр, удобренеш яхьар, хий диллар санна дола балхаш эшарга хьежже ду. Амма массанахьа а леладац гlулакхаш цу тайпара Масала, Урус-Мартана, Шелковской, Наурски, Шаьла районий боахамашка дlайийна хьажкlаш, генараш, кхьйола культураш оасаро юкъаш латт, мугlараштa юкъе обработка наг-нагахьа мара ец яц.

Ийс эзар гектар совгlа дlалоиц кlинз шекаре свекла. Цу культура хьувкъам, кхы мел йолча культурайчул чlоогlагlа, из тlайолча кхашта деча гlулакхех тийна ба. Свекла лелаерина чlоогlа низ тlабохийт кхай тlа тlаьяина свекла кийлхалгеи дистадгеи диллачa боарамагlа хургlолаш кийсьяра, баьцовгlаш дегlаахара эгара дикогlа дола хьулаш lелаидара. Цу лоастамагlа дукха балхаш даьд «Джалка» яхача совхозерча Социалистически Къахьегама Турпала Муслиевай Тамаре бригаде: 160 гектар долча кхай тlа мел дела балхаш даьд из культура гlаьххьа дегlаяпа эша хьалаш хилийтира. Хьувкъам лакхагlа хилийтара укхаза хlара гектара тlа йитай 110 эзар баьцовгlа, царна кхача бериай, эша гlулакх даьд, лазарехи зенаш деча хlамехи лоралра тlадерладаь гlулакхаш ду. Аьа йиш йолаш да укхаза хlара гектара тlара 400—450 центнерал кlезигаrlа йоацаш свекла чун йиш я аьнна.

Свекла йийнача кхашка бартагlа къахьегаш бу «Надтеречинский», «Гудермесский», «Шалинский», «Гехинский» кхьича совхозий свекла лелаераш. Из вайна новкъадале а моттa и.та йиш яц Шаьла районa комсий совхозий, «Гойтинский» «Джалка» яхача совхозий свеклаш лелаерех хlана аьтча. укхаза тlехьадаьнкхад оасарца дертlа къовсам доаттабелга. тlехьадоьх мугlараштa юкъе де деза балхаши баьцовгlашта кхача дулгеи.

Ялата, дуга, хьажкlий, баьцадиарий, доакъара а кхьича а культурай гарантированни хьувкъам чуби безаш ба хий дехкача лаьтташкара. Укхаза керттердар — хlара хий дехкача гектарига цуина эшшача боараме хийи удобренеши кхачайтара де мел дезар дар, цуина тlа бехалбиь хьувкъам чубахьалга lалашдар. Хаяхахьа ду деррига балхаш бlубенна гlа боахаш болхача Шаьла районa ялат кхедераше. Цхьабакъда, дукхача колхозашкеи совхозашкеи башха теркалдеш дац юртбоахама культураштa хий дехкара гlулакх. Масала, «Горец» совхоз укх шера хий дехкача лаьтта йийна юртбоахамa культураш тlайолча цхьаина а гектара тlа хий диллалац. Тамашийна хlама да, амма баьцьда Цув бахьан да догlан хьисапе хий дехтa машинаш тракторех дlатовса сиххоия торо ца хилар. хlапа аьлла, йоккхача тракторий еррига парк хий дехка лаьтташ долчу № 2 йолча отделене я. хlаьта уж цига тlаха тракторист а воацаш еха а еха латт. Совхоза кулгалхоша из доцш къоастаде деза ха тьатlакхаьчай.

Дlайийнача хlамашта образцово гlулакх дар массанахьа а ерригача культурай лакха хьувкъам чубар — гахенара тlехьатетта йиш йоаца декхар. Хьакъалагlа а тlаrlертта а из кхоачашде дезаш ба боахамий кулгалхойи специалисташи, партийни организацеш, юртара беррига къахьегамхой.

Х. ЯЛХАРОЕВ,
НГIАССР юрта боахама министерства керттера агроном.

Доакъар шортта хилийта!

Дерригa балхаш цхъана ду

Эзар гектар совгlа моттиг дlалоацаш бурунки даьгlенаш я Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза доалахьа.

Сенажа баьцовгlашта эгара дукхаrlа тlунал эшача хана май бетта бокъал а этта аьгя дlаяьлар бурунки даьгlенашкара буц. Из бахьан долаш цигара цхьа грамм доакъар lалашде, хьайбаш довжаде йиш хилаяар.

Кхыча тайпара да укх шера гlулакх. Каст-каста догlа делхаш ноз болаш дегlаяьхкай бурунки даьгlенашка болаш. lалама шоаштa еинача торонех ма хулла дикагlа пайда эца гlерташ къахьегаш ба хlана колхозхой.

Ахгlомарий арендашка тракторий косилкашца аьла буц хьоахаш ба хlана Диков Михаьла Мортиянов Владимира. Цар хьекхa касарех lойилла буц эшача боарамагlа йокъа елча хьа а эшаш кепаш ю пресс-подборщикаца. Белгалдаккха доагlа, укх шера колхозе lалаш мел ергйолча аьлах кепаш е лаьрхlалга.

Бурунки даьгlенашка къахьегаш бола нах Пенчук Дмитрий Павловича кулгал дечa лаьрхlа вlашагlъелла отряда юкъебоагlа. Цу коллективера дукхаrlа бола нах люцернах йол кийчъеш ба. хlаьта из 1400 гектар совгlа я боахаме кхееш.

Аьла люцерна хьоккхаш геттара дика хьоккхамаш сойтаи къаьхег Е-311 марках йолча, ше лелачи косилча тlа болх беча Карасулов Исрапила, тракторишта косилкаш тlехьайийла буц хьоккхаш боаххача Пашаев Заура, Михальченко Заура.

Аьлах кепаш еш йиъ пресс-подборщик а я отряде. Буц хьоахараша касарех lойилла боарамагlа йокъаелча хийца хьаэна кхобу цу агрегаташ тlа болх бу механизатораш.

Аьла кепаш хьалехьа а еш царех аргlаш дара вlашагlехьа лаьрххlа звено я отряде. Курбанова Паьтlамеца кулгалдеча цу звено. берригаш кхаьнах а болаш, барзl сат ва. Ди дlадахийтал цу коллективо бехха нормаш юкъера лаьрхlача 50—60 процент тlехкховташ ца еш. хlанзале 630 тонн совгlа йол дlаоттийна цо. аргlаш а даь. хlаьта укх шера планагlа 4000 тонн lалашъе езаш я из. Цунах а кхоачамбаь lе дага бац. Пенчук Дмитрий Павловича отрядера къахьегамхой. Цар доьш деннад кхы тlа а 200 тонн йол кийчъе.

Кхай тlара доакъара гкладе аьла кепаш дlакхухьаш лелачa шоферашта юкъе яьржача яхье хьалха Горбачев Анатолийи Билетов Михаиливи. Ишта оасаре къахьегар цар сенаж кийчъеш а. Масала. Горбачев Анатоле норма 400 йолаш 635 тонн кошa доакъар дlадиткар сенаж йоллача, хlаьта Билетов Михаила — 500. Сенаж кийчъяра кхыметтел социалистически декхараш тlехкховчашдаь баьнаб колхозхой. Ишта, шера планагlа 3260. социалистически декхарагlа 3500 тонн хила еэча, 5560 тонн кlоагашка елтай из хlанзале.

Из толам боаккхаш къаьстта дикха даьъа лаьнар механизатораша Жуков Дмитре, Боярчин Владимира, кхычар.

Белгалдаккха доагlа доакъар lалашдара укх колхозе бlарчча комплекс вlашаrlъелла хилар. Цуина юкъейоагlа йол lалашъеш йолчул совгlа, сенаж, силос кийчъе декхаргйла еш вlашаrlъелла отряд. баьций витаминни хьоар доаккха, цунех гранулаш ю цех.

Шерра даьржад балхаш Сопин Вячеслав Ивановиче кертте латтачa доакъара цехе а. Баьцяй витаминия хьоар доаккхача, гранулаш еча агрегаташка ши сменагlа болх байт. хlаьта, геттара дика къахьег Камбулатов Руслана кулгалдеча смено. Шийновкъостаца Томанов Хьасанаца юкъера лаьрхlача 40—50 процент тlехкховчашъю цо балха нормаш.

Хаддаиза йоахо ю колхозе дукхаrlа доакъар lалашде йиш хулийтача торонех пайда эцара а. Ишта, бурунки даьгlенашка буц хьоккхаш техникех пайда эца йиш йоацаш моттигаш кийсла. Ах колхоза а хургйолаш цигара кулгкхара йол кийчъе шоашта декхар хьатlайийцад жа lуша.

хlинале дукха хlама ца эцаш 1250 гектара тlара люцерна чуийна баьнаб колхозхой. Цу моттиге минеральни удобренеш а йилла тlахеташ хий дуллаш да. Из болх, нормаш 200—220 процент кхоачаш а еш геттара дика бу Федотов Иванеи Тучин Николаеси.

Укх бетта 23—24 дийнахьа шоллагlа хьанха йолаоргья люцерна. lалама хьалаша новкъарло ец моттиг ца хийслой люцерна доалла хьанха дага ба колхозхой.

М. ХАМАТХАНОВ.

Рейд яьчул тlехьаrlа

БЕЛГГАЛА СИХДЕ ДЕЗА БАЛХАШ

Май бетта 27 ча дийнахьа «Сердало» газето кепатеха араяьнаяр «Ледара лел доакъараш lалашделга» аьнна рейдови бригада материал. Цул тlехьагlа цо хlара совгlа ха дlаьаний. доакъараш кийчдара кхайкадаь республике дlахьоча месячниках а их да дlаьаний.

Фу даьд Магlалбикерча боахамашка рейдови бригада белгалдаьхо хийна шlенхаш тара кхоачамбоацараш дlадахара. доакъараш lалашдара укх шера кийсъеннача йоккхача торонех биача пайда эцара? Цу дешаrа хьожаш тухадаьиначох оаха кепатох тахан.

КПСС Магlалбика горкомеи халкъа депутатий горсовета исполкомеи цхьанарча дечедане дийцед кийарта хьайбашта доакъараш кийчдеча ударни месячник чакхдаккхара доьш.

КПСС Нохч-Гlалгlай обкомеи республика Министрий Советеи сецамига а боахамий торонашца а хьежжа къастам баьб месячниках хlара боахаме кийчде деза тайи тайпича доакъарий. Боахамий кулгалхоштеи партийни организацештеи дlадовзийтад уж декхараш. Ишта белгалбаьккхаб городерча предприятеши учреждениеши совхозашта шефски новкъостал деш месячниках кийчде дезача доакъарий боарам а.

Вlашаrlъеллай доакъараш кийчдара балхашта кулгалдара районни штаб. Цув заседанеш хул хlара оршот дийнахьа. доакъараш кийчдеш даьри ца деш дисари къовстадеш.

Аьа деза дlадахача lай доахаи lангара доахаш хиинача талонех биц а ца луш, дертlа йоаькхо аьча доакъараш lалашде вlаштlехьдаьгнина. Царех лаьрхlа мегаргья Гl. Ахриева цlерагlа совхоз. Укхаза хlаналехьа доахан кхоабеча ферма коа аргlа а даь дlаоттаьй 400 тонн йол. Ханал хьалха месячника декхараш кхоачаш а деш. Доакъар lалашдаза балхаш сихонца дlахохьош ди укхаза. Ер бутт чакхбалалехьа кхы 100 тонн йол lалашъе лерхlаш ба совхоза къахьегамхой. Тепа лов из декхар а цар толамца кхоачашдергхилараx.

Кхы цхьаккха а боахам бац районе тахханалца доакъараш кийчдеча месячника болх хьаца а дlаболабаьбац. кхыметтел совхозашка болх бераша кхоаr а. Совхозашта новкъостал деза кара мангал хьоккхаш доакъараш lалашдаза балхаи хlинз а дlадолабаьдаз Магlалбикерча технологически транспортни управлене. УБР. «Малгобекмежрайгаз» треста. ОРС-а. кхы дукхача хlамигача коллективаша.

Цудуxьа геттара кlезига я районе кара мангал хьоккхаш lалашъяь йол — 55 тонн. Укхаза ишта якка лаьрхlача аьлах ткъоалаrlа дакъа маги хилаи цох.

Цучча хьежжа лоха да месячника доакъараш lалашдара хьоккхамаш ерригача районе лаьрхlача а. Республико района хьалхаина оттадаьча декхарех 1500 тонн йол lалашъе езача 840 тонн мара ю укхаза деррига боахамашка кийчьяь йол. 981 тонн мара сенаж дlаелланц. Вешта аьлча, укх бетта дlайолла лаьрхlачох 19 процент мара хилац цох. 500 тонн баьца хьоар даккха дезача, цхьа бlаь тонн а дац тахханалца даьккха хьоар. «Малгобекский» совхозе хlана а болх дlаболабаьбац баьца хьоар доаккхача агрегата.

Укх деррига кхоачамбоацараш белгалдаьхар укх дениошка хиинеча КПСС Магlалбика горкома бюро заседане. Цо боахамий предприятейи кулгалхошта а юкхьанцарча партийни организацешта а тlадиллар доакъараш lалашдара балхашцара кхоачамбоацараш сихагlа дlадовзилга, цу бехктокхамеча гlулакха беррига къахьегамхой оарцагlбоахилга. доакъараш lалашдара йолаш йолча еррига торонех дикагlа пайда эцилга.

Къаьстта ала деза lалашдеча доакъарна дикадах. Бокха лоархlам болаш я из гаlгlув. Лаьрххlача технологех дlайолла езаш я сенаж. Дукхаrlдолча боахамашка тедхаю из дlайолдара бокъонаш. Дукхаrlа кийслуча кхоачамбоацарех да кlоагаи хьалдизарех дlакъовлареи ханаш тlехьаовлийтилга. Укх шера цу тайпара моттигаш хиинай «Малгобекский», «Советский», «Ингушский» совхозашка. Деррига низам оарцагlа а даьха ханнахьа сенажа кlоагаш дlакъовлийна вlаштlехьа ца дахкхар баьхьаи долаш. хlинз ханна йоккхи йоакхи йоачак. тlайийлхай царна. Цо толхаир кхераи бонаш я цьаццанахьа дlаелла сенаж.

150 тонн сенаж дlаеллай гнодах лаьрхlача «Ингушский» совхозе. Ша а тохаш чlоагlа догlа дийлхачул тlехьагlа шин ди даьлча, 12-ча июне тхо укхаза даьхкача хана дlакьовлавза бар ферме сенаж дlайоллаш бола кlоаг. Аргlа даь вlашка ца токаш арахьара хаена lойоассаьнча тайпара цу йоачана вlальяха талхаш хул ферми коа иттех сов тонн йол.

— Кlантlаьнкхача хlама хургдоацаш чlоагlа догlа чудейнад цох, — дувц сенаж дlайоллаш болча болхлоша.— Из йол а сенажа lочуйолла лерхl оаха...

Ахриева цlерагlча совхозе а цхьа тъаьк совгlча моттиге латташ волокушица вlаштlехьа йол из, йоккха йоачах тlахиина тоадаьь. йокъа ца йоча талхаргйолаш. Тхо укхаза хиинача дийнахьа совхозена цхьаккха гаг вацар из йол йоаржае араваьнна.

Цlенхаитта йоахо е езаш гlулакх да lалашдеча доакъарий дикал лох ца ялийтар. Цу доаига хьожаш цахилдаш тlахьожам доаттабеиш хила беза совхозий кулгалхой, специалисташ. Цу дьакъехьа дукхадар кхоач халаьа тlахьожама группашкеи посташи.

Белгалдаккха деза цхьаккха а. Районе дукхадар даьд совхозера болхлой городера къахьегамхой школашкара дешархой укх шера доакъараш lалашдара оарцагlбахара. Цхьабакъда цхьаннахьа балха а боаииш юрташка ба хаш бола нах балха юкъеозадара тахханалца укхаза даьр геттара кlезига да. хlара юрта дукха ба цхьаннахьа балха така боаца нах. Уж оарцагlбаха беза юрташкарча Советий исполкомаша. Бакъда. цу хьаьехьа хlанзалца цар даь цхьаккха хlама дац бlаргагуш.

Цу дерригe лоархlам а баь, белгала сихде деза Магlалбикерча совхозашка доакъараш lалашдара балхаш. Ха хьажарг1ац.

Д. МИРОНОВ,
Магlалбикерча халкъа тlахьожама комитета председатель.

А. ХАРСИЕВ,
«Сердало» газета соб. корр.

Олимпийцашта лаьрхIа

Укх шера йиъ гектара тlа баьций комараш дlайийра Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза Сельмурзаев Бауде кулгалдеча бригаде. Укх кхеелга тlадиллар Ибрагимов Iабдул-Менида звенона, хlаьта тlадоагlапа шера 10 гектара тlа дlайийна Ибрагимова звенол совгlа из культура кхееш Милаева Зулай керте латта звено а хургья. хlаьта хlанз баьций комараш чуоца новкъостал деш мара яц Милаева Зулай ций звеноца. Цхьа сог вац балха нормаш лоархlа ца еш. хlаьта геттара оасаре къахьег Зашева Закиятас, Асуева Табаркас, Бухигова Сепиятас, Сельмурзаева Сепиятас, Дакаева Тамарас, Сардалова Зулайс, Дмутова Маликас. Планагlа йоагlачул дукхагlа баьций комараш чу ца эцаш ди дlадахийтац царех хlаране.

Баьций комараш Сунженски района «Ассинский» консервни заводе дlанохьийт. Цига царех укх шера Олимпийски ловзарашка дакъа лоацаш хургболча спортсменашта, кхыча мехкашкара боагlаргболча хьаьшашта лаьрхlа варенеш, компоташ ергья, сок йоаккхаргья.

Х. МАГОМЕТОВ.

СУРТА ТlА: «Новосельский» совхозе баьций комараш чуэцача къаьстта дика къахьегаш йола Заклова Заният.

З. БАТЧАЕВА сурт.

Жа лоргаш латт

ГОРАГОРСКЕРЧА КОММУНИСТИЙ ХЬОКХАМАГIА

«Горагорский» яхача совхоза жа ларга доладаьд укх денношка. Хьалхарча плане отт цу лоархlамеча гlулакха дикалах дола доц. Жа ларгара центральни ковна гаьна йоаццаш хьалхе а кийчъьяр помещенеш. Болхлой комитето боахама кулгалхоица цхьана белгалдаьд жа лоргарашта а цу балха юкъе дика лоацачарна а моральни материальни стимулировани эра де деза гlулакхаш.

Делкьийна перерыв хула ха тlаккхоачаш латтар тхо жа лоргача пункте дlаккхоачаш. «Горагорский» совхоза болхлой профсоюзни комитета председатела Татиев Сайд-Мохьмада, деш латтача балхий темпаех дувцаш воалийтар тхона жа лоргача пункте ший Iул доаладеш вена жа Iу.

Са Iулаца 500 совгlа устагlа ба. — йоах жа Iуно Гелиханов Саламс. — царех кхаш лерга даьннад. Делкьел тlехьагlа кхо сахьат доланн са деррига жа лерга бовла доц деннад сона жа лоргаравие. Жа дика лорг. Шоай хур деш ба тха нагий нах.

Жа лоргача пункте хlинa денна хул болх беш 30 жа Iу. Цар шоаш лорг шоай жа. Хьалхарча денощкe а социалистически яхь яьржай царна юкъе. Къахьегама яхь йолаьраш къона коммунисташ ба, къаьстта Ибрагимов Зоврабик. Болх бе волавеннача хьалхарча сахьата ше яхь эгари говзагlа болча жа лоргарашца лелаергья, аьлар цо. Бакъда, хьалхарча денощка бокъонца лидер вар коммунист Ибрагимов Цхьабакъда, тахьна даланзар цун жа лоргача хьалха латтилга.

Тхо жа лоргача пункте кхаьчача хана хоиш дар селхан котвахьни хиинар мала вар а кхоана котваргвар малав а.

— Чакхдаьннача дийнахьа хьалхара моттиг яьккхаяр Бабуев Адама, — йоах Татаева, — хlаьта тахан гlулакхаш массане а чул дикагlа хила деза 50 совгlа устагlа лерга ваьннача Сайд-Ахьмада. Садовлехьа 70 устагlа лоргаргба цо. Хьалхарен шоллагlеи, кхоалагlеи моттигаш дакхараштa тела вымпелаш хlара денна карара кари ух. хlинн аьтча, хlара жа лоргар болх дикагlа а сихагlа а бе гlерташ ва. Комсомольцаш Бабуевгlар Вахен lусмаиш, Баймурзаев Абубакар дукха ха йоаццаш лидераш бар, царга яр дикагlа йола моттигаш. Цхьа ха яьлча пар метта кхьйбараш дlаттар. Ишта хул хlара денна.

Ца социш болх беш да электрически кlодарч. Царга болх дика байтилга lалашдеш ва комсомолец слесарьналадчик Ветригов Нур-Iаьла. Цуина гlо ду комсомольца Бурсаков Рамзана.

Деррига даьккха тха 18 тонн да. Ларга безаш ба 19 эзар устагlа. Совхоза жа Iуша доц деннад 20 дийнахьа жа лерга даха. Ях болха дийнахьа лергаб 7 эзар устагlа.

Тlера хьадоаккхашехьа тха оз. тlаккха врессаца тюк ю. Укхаза къахьегаш я комсомольско-нагирхой звено. Комсомолкаш Дапаева Амината, Сулейманова Лизас, Истамулова Хьавас, Дапаева Мовлмата, Шамаева Залвас, Пешкоева Жагас хьинаре а дика а ду шоашта тlадилла гlулакх.

— Дийнахьа цар кулгах чакхдоал цхьа тонн совгlа тха, — йоах жа лоргача пункта заведующе Ахарашев Айнде. — дика а сиха а бу мехкараша болх. Хоза хет цар болх мишта бу хьожаш латташ.

Делкьийна хlама дуа ха хьатlакхоач. Амма жа лоргача пункте перерыв яц. Укхаза сихбенна жа лоргаш боахк. Жа лоргараш аргlагlа ух хlама даа. Сихха хlама а кхаьлле, юкъабоагlа шоаш болх беча моттигашка.

Совхоза кулгалхоша, боахама общественни организацеша хьалхе а кийчъяьй жа лоргараштa помещени. lалашдаьд царна эша хьалаш. Цудухьа лакхача темпагlа дlайолаенна́й укхаза из лоархlаме кампани.

М. ХУМАДОВ.
Надтеречни района радиоорганизатор.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ ЦХЬАН КОМПЛЕКСАГIА БУ

«Идеологически, политико-кхетама болх дIало тоабарах» бола КПСС ЦК соцам арабаьнначул тIехьагIа байнача бетта цхьа шу даьннадале а цу лоархIамеча документо дIадехараш кхоачашдара тIаберзабаь бола болх мелбоалийташ яц парте Центральни Комитет а моттигера партийни организацеш а. Из кхетадеш да, хIана аьлча цо ший дика влияни яр бахьан долаш дуккхача коллективашка ххы а лаьхагIча лагIан тIа боаккхаш тоабаьб кхетама болх. Цу даькъе белггала болх беш хиннай къахьегамхошта комплексни хьисапе коммунистически кхетам луча хьалха деиз дика опыт Iоаль йола Грознески швейни производственни объединене коллектива а. Цунна карагIдаьннарех, уйлаех де лерхIарех я ер оагIув.

КЪАХЬЕГАМЦА НАХ КХЕТАБЕЛГА

ДУККХАЧА хана деиз республике хьалха латтача предприятешта юкъе йолаш хьайоагIа объединене коллектив. Цун иштта аьттув балар эггара хьалха дувза довгIа социалистически лелаяра дика вIашIтIехьъькка система уккала хиларцеи цун йоагIIача тайпара идеологически Iалашо еш хиларцеи е, вешта аьлча, коллектива къахьегама кхетам лулга дика оттадарца.

Эггара хьалха белгалдаккха доагIа объединене берригa хIана бац аьнна бола болхлой коллективни а къаьст-къаьста а яхь лелаеш болга. Цу даькъе дIахо дIахьалхашкахьа ахара хаьдда мероприятеш белгалйир «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» бола КПСС ЦК соцам тIара хьадоагIа декхараш дувцаш коллективе хиннача юкъарча партийни собране.

Царна юкъе лоархIаме моттиг дIалаьцар яхь шерагIа йоаржаяра белгалдаьча гIулакхаша. ХIаьта совхна деиз коллективе шерра баьржар В. И. Ленина 110 шу дизара юбилея сийна къахьегама мул баккхара бола болам. Коллективо тIаийцар шийна доккхий социалистически декхараш. хIаьта 153 болхлочо — 22 апрелага кхоачаш шоай пятилеткаш кхоачашъергхиларах.

Шоай дош чIоагIа долга цIаьнха а хьахьекхар хIамаш тешараша. Къахьегама совгIаташ кийчдаь баьчча юбилея накъанхар коллектив, хIаьта пхо шера заданеш хинал хьалха кхоачашъярах цу денойшка рапорташ делар 182 саго. ХIаьта тахан цу декъарех лоархIаваьр берригa а 235 саг ва. Цу берригнешта торжественни хьале Ленински сийлен грамоташ еннай.

Яхьа сийг чIоагIагIа лоттабара республике а мехка а гучалаьнна пайдане мел дола гIулакхаш хьаллоацаш хьайоагIа коллектив. Иштта хилар пятилетка йолалучи хана Нохч-ГIалгIайчене СССР 50 шу дизара цIерагIча химзаводо «ХIара балха деина — дикала Знак!» яхача цул тIехьагIа ростовчанаша «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача боламех хьахелача. Химикаша санна яхь лелас баьлча гIоне юкъейоалаяь пхебаланьни система хIана чIоагIъенна дIаоттай, хIаьта цу шоллагIча болама тIехьъенса подразделенеш, бригадаш геттара кIезигъе аьттув балийтар.

Яхье котваьннача е. вешта аьлча, ший участке эггара лаккхагIа йола къахьегама овсарле гойтача, бетта задани ханал хьалха кхоачашъяьчоа, брак йоацаши дисциплина телха ца ешии къахьийтачоа бутт чакхбаьлча карара хара тела ЦIе вымпел лу. ХIаьта вIаштта кхозза котваьннача 25 сом премии лу, шу чакхдаьлча лаккхагIа хьожкамаш долчоа — 40 сом. Цул совгIа объединене йоаржаьча ЦIеча байракха юхе сурт дакхна боньо лу. Сийлен грамота лун е сийлен Улга тIа воаккхаш белгалвоаких. ХIаьта яхье котбаьннача инженерно-технически балхахошта 1 Май, 7 ноябрь белгалдоаккхаш ахчан премеш хьожаю.

Цу тайпара яхь лелаяра хаьдда система хьалйи производства мастерешта, кагирхой хьсамчашта юкъе а. МугIаречa къахьегамхошта эггара таргагIа болча кулгалхой — мастерий коллектива кхетам луча балхацара бехктохкам айбара леладеш да из гIуланх. ХIаьта дияаза «ДикагIвола мастер-кхетам лур» яха цIи яькхачоа «Объединене заслуженни мастер» яха цIи лелае боккъо лу бетта луча алапе боараме премии а луш. Укх шера «ДикагIйола мастер-кхетам лур» яха цIи яькхай № 2 йолча цехерча нов. Жильцоваси № 1 йолча филиалерча Лекаревасн.

Къахьегаме котало нккхара тIаерзаьча коллективни формаех я «ТIехдикача динелен лаккхача къахьегама овсарлеш» бригада яха цIи яккхара тIехьа лоаттабу къовсамк къаьст-къаьстача цехашта, филиалашта, объединене отделенешта юкъе лоаттаю яхьи. Цар балха итогаш кварталагIа цкъа ю. Из деча хана керттера лоархI балха программа, къахьегама овсарлен план кхоачашъяр, продукце дикал, дисциплина телха ца лр.

ХIанз коллективе 426 кагирхой хьехамча ва. Цо йиш хулийт укхазе балха воагIача хIара къоначоа хьехамча тIачIоагIве. ХIаьта объединене партийни, профсоюзни организацешта кадрови болхлошкара хьадех йоIа е вIашигача сага балха къайле- наш дIайовзийта, говзал Iомайта ца Iеш уж мишта бах, фу тайпара салоIаш ба хар, цар даьй-ноаной, новкъостий боигар.

БОЛХЛОШТА къахьегама кхетам балара балха практике хIаьз чIоагIдеина дIаттад тайп-тайпарча профессех болча къахьегамхой конкурсаш чакхйоахилга. Ма дарра аьлча, берхIашу даьннад объединене духьашха болхлой говзала конкурс хиннача хана деиз.

Иштта, укх деношка аьча конкурсашка ше-ше котвалара къовсам лоттабеш бар резчикаш настильщицаши. Керттера дIадехараш балхага дIадохийтар, цул дикал, теорех кхеташ хилар — из дерригa кхоачаш а деш, 8.3 секундах маIача наьха коч яьккха ваьлар Хумидов Ширвани Алаудинович, юкъера лаьрхIача дIайохийта ха 29.7 секунда йолча. Цо иштта кадай из болх чакхбаккхарах саг цецваланнаар, хIана аьлча коллективе цуш цIи дIахезай хIанзле шин пятилетка кхоачашъе карагIдаьннарчун санна. Цул ах секунда мара тIехьаьнсанзар резчик Исаев Амсутдин Хасанбекович а. Цо а ший пятилетка кхоачашъяй шин шерех ах шерен. КхоалагIа моттиг резчицас Л. А. Штрикновас яьккхар.

Настильщицашта юкъе котбаьлар Сухова Татьяна Федоровнаи Шпет Клавдия Ильиничнаи. ХIаьта массава цецбаьнкхар шоллагIа моттиг яьккха карагIдаьннача Л. Межидоваси Р. Гамаридоваси. Котбаьннарашта хьарчадир цIе ленташ, сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ делар. Цудухьа шоай конкурсаш хиларга дог доехаш хул тайп-тайпарча профессех бола къахьегамхой. Гуш да из хIама царна чIоагIа дезаденнилга, цунца цар сакъердалулга. ХIаьта из пар балха говзал кхы а кIоаргъяра мел пайдане да дувца а дагIац аьнна хет.

Совхка август бетта дева къахьегамах коллективни хьисапе алапи хьежадарга йоахаш я объединене подразделенеш. Цо аьттув боалийт къахьегама дисциплина чIоагIъяра, прогулаш кIезигъяра, эцаш дола валаш сов духха эргаш ца хиллийтара, кадраш кIеангагIа хувцаллийтара. Белгтали аьлча, ер шу долалуш «Халкъа боахаме къахьегама дисциплина дIахо чIоагIъяри кадраш хувцалулга кIезигдарахь» арабаьннача КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета, ВЦСПС соцамо дIадехараш кхоачашделга Iалашдара теттара шиь хаиахьа даь хIама лархIа довгIа цох. Из гIулакх мел пайдане да дIадовзийташ, нах оарцагIбоахаш кIезига къахьийгадаш объединене партийни организаце а.

ХIанз коллектив тIагIерттa къахьегаш я ерригача пятилетка а цун тIеххьарча шера а заданеш ханал хьалха кхоачашъяра. 15 октябре пхе шера заданеш кхоачашъергья аьнна дош деннад цо. Из атта декхар дац, цудухьа берригa кхетама болх из декхар Iалашдара тIаберзабаьб. Массанахьа хьалтехад къаьст-къаьстачар я бIаргчача коллективоша а тIаийца социалистически декхараш. Продукци дукхагIа, дикагIа хулийтилга, балха ханах бизза пайда эцилга, материалаш, бийдал, фурнитура кхом беш дIаухийтилга къадгхаш я цехашкара, филиалашкара гойтара агитаци.

Яхь лелаерашта карагIдаьннараш хIара ший номер тIа шерра хьагойташ, хьалхьле лелаерех дIайхо дош далаш да «Швейник» яха дукхатиражи газет а.

БАЛХА ТАЙП-ТАЙПАРЧА ФОРМАЕХ ПАЙДА ИЙБУ

«Идеологически политико-кхетамех балха дог хила а хиннад, дусам а да советски нах Iилма мировоззрени йолаш, парте гIулакха, коммунистически идеалашта боарам бовцаш мутIахьа болаш, социалистически Даьхе, пролетарски интернационализм езаш хулийтара», — аьннад «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцам тIа.

Чакхдаьннача дешара шера объединене цехашкеи филиалашкеи вIашагI а елла болх беш яр 6 юкхьанцара, 4 марксизма-ленинизма ларди школаш, 6 комсомольски дешара кружок, 8 коммунистически къахьегама, 17 «Экономически знанеш ларди» яхех 2 «Эффективности дикали лаккхъяра йола хьалхалатта опыт» яхех школаш.

Цу ерригача школашка дешаш хиннав 1140 къахьегамхо, инженерно-технически балхаш дераш. Цар политически дешара боарам лакхбара, цунга гIолла балха хьинар а общественни балха юкъе лоаца дакъа а лакхдара йоаккхо еш ва партийни организаце пропагандистий декхар тIадилла вола 57 саг. ЦIа-тIа уж дикагIа хьахоржилга Iалашду укхаза. ХIана царех 40 КПСС член волаши пхьаннегара дIа мел ниххар лакхера дешара заведенеш чакхьъьан ба.

ЛадувгIараш чIоагIа раьза хул кийчон цехера Плотников Евгений Георгиевич, № 1 йолча филиалера Кастарнова Алла Павловна, № 4 йолча цехера Демурчан Мария Грантовна, № 2 йолча цехера Компанец Тамара Владимировна санна болча пропагандисташа еча занятешта. Цар вIаштIехьдоал теори кIоаргагIа йоззара бола ладувгIарий безам сомабаккха, занятешка дайзачох балха тIа пайда эцара уж тIаберлабе, литература, кхыча парте правительства лоархIамеча документаца болх бара Iомабе.

Парткомо, юкхьанцарча партийни организацеша шоай собранешка, бюрой заседанешка кIезига дувца уттадац политдешар дикагIа вIаштIехьдаккхарна дувзаденна гIулакхаш, эшаш моттиг хилча царна даим практически новкъостал а ду.

Парте дош мехка а доазол арахьа а хула событеш хан-ханнахьа наха дIайовзийтилга Iалашдеш ва коллективера 89 политинформатори агитатори. Агитколлективашта керте латт коммунисташ техотдела инженер Е. П. Кириченко, ОУК (Дикала кулгалду отдел) контролер С. В. Рябцева, хIаьта политинформаторий группана — коммунист № 2 йолча цеха производственни дешара инструктор Н. И. Чемисенко Политинформаторашта лаьрххIача секцех дIа-юха бийнъв ба.

Политинформаторийи агитаторийи кхаь даькъах шиъ партен комсомолен членаш хулга Iалашдаьд партийни организаце.

ХIара бетта цкъа паркоме царца совещанеш-семинараш чакхйоах, цар даьр фуд хьожаш къаьст-къаьстачар отчеташка ладувгI. Цул совгIа парте Ленински райкомо еча семинарашка а шоай балха говзал лакхъеш хул объединене политинформаторашта агитаторашта.

Партийни комитето дукхазза хестабаьб сийлен грамоташ, маьхера совгIаташ делаш белгалбаьккхаб ший дикагIбола агитатораш, политинформатораш кийчон цехера Арустамова Нина Ивановна, № 4 йолча цехера Данилюк Зоя Павловна, № 1 йолча филиалера Мартыненка Вера Ефимовна, дукха кхыбараш.

Объединене берригa агитаторашти политинформаторашти вIашагIкхийтта хиннача семинаре ше коллективе кхетама болх мишта вIаштIехьбаьнкхаб дувцаш хилар политинформатор Арустамова Нина Ивановна. Цу тайпарча идеологически бIухой балха опытах дувца материалаш каст-каста кепатт «Швейник» яхача газето а.

ЛоархIаме да цхьаькха цхьа хIама а. Парторганизацешка долаш да эггара дукхатIа эшаш дола литература, газетий подшивкаш, журналаш. Иштта, гулдаьд партен правительства лоархIаме соцамаш, методически рекомендацеш.

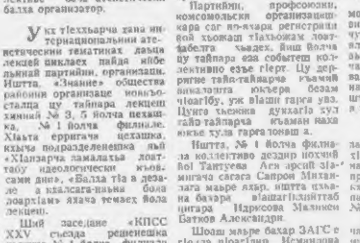

Дукха хьаьжа № 3 йолча цехе комсомолка Мержоева Зайнап балха еш. Цу юкъа дика болхло а хьинаре общественница а санна ше коллектива езаяьйта карагIдаьннад цун. ХIара бетта ший балха заданеш тIеххоачашъеш йолча цо тешаме кхоачашду агитатора декхар а. Цу дерригне лоархIам а беш укх шера Ленински райсовета депутатал хержай Зайнап.

И. ПЛИЕВА сурт.

КОЛЛЕКТИВА БАРТИ ЦХЬОАГIОИ ЧIОАГIЪЕШ

Объединене чакхйоаккха моллагIа общественни кхетама мероприяти эггара хьалха тIаерзаяь я хьалхашка латта декхараш кхоачашдара къахьегамхой оарцагIбахара, уж вахаре деналера позици лувцаш хилийтара. ТIаккха из атта карагIдаргдац, нагахьа санна цар хIара идеологически болхло — пропагандист, агитатор, политинформатор, лектор из вале а наьха коммунистически сакхетам лакхбара, уж пролетарски интернационализмаи советски патриотизмаи уйлаш йолаш хилийтара тIагIертта къахьегаш ца хуле.

Цу даькъе шоашта тIа латта бехктохкам дика бовзаш ба цар берригa хIана бац аьнна кхетама болхлой. Цу даькъе къаьстта эггара дукхагIа интернационализмаи атеизмаи проблемаица бувзабенна бола лектораш а. ДоттагIал чIоагIдара, наьха материалистически сакхетам хьабара кхыча идеологически болхлоша къахьегац ихилга дац из. Из кхетаде доагIа цу проблемаех къаьгга шерагIа лаьрххIа дувца дикагIа йиш йолаш уж хиларца. ХIаьта, цу тайпара йоккхачеи дукхача къамий вахалаш къахьегачеи коллективе интернационални, атеистически кхетам балара болх корта болаш оттабарах тийша Iалаьмате дукха да.

«Знание» общества объединене юкхьанцарча организацена юкъевоагIа 23 лектор. Цул совгIа 11 докладчик а ва коллективе. Дика бувзам лоаттабу цар партийни организацеша «Знание» яхача районни организацеша а. Коллектива луча интернационални дика духьаларчеи кхетама лостам телилга тIа диллад парткомо Дигалова Валентина Павловнайна е, вешта аьлча, цох оал коллективе беча атеистически балха организатор.

Укх тIеххьарча хана интернационални атеистически тематиках лаьца лекцей циклаех пайда ийбе льнинай партийни организаци. Иштта, «Знание» общества районни организаце новкъосталца цу тайпара лекцеш хиннай № 3, 5 йолча цехашка, № 1 йолча филиале. ХIаьта ерригача цехашка, кхыча подразделенешка яьй «ХIанзарча ламалахьа лоаттабу идеологически къовсами дий», «Балха тIа а дезале а кхалсага-наьна бола лоархIам» яхача темаех йола лекцеш.

Ший заседане «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа № 1 йолча филиала парторганизаце беча атеистически балхах» яха дош дувцача хана цу коллективе атеизмана йола халкьа университет хьелияга хьадийхар парткомо. ХIанз цу факультете бетта цкъа занятеш ю. Цига дешачарех тIехьагIа шоай коллективашка дика духьаларча тематиках болх берг бола политинформатораш кийчбе лерхI укхаза.

Ше йолга дIахойташ я «Знание» общества юкхьанцарча организаце вIашагIъелла йола Iилман атеизма совет а. Цо ший болх квартала уттаеча планагIа бу. Тайп-тайпара да Совето къестадеш дувцаш дола дешаш: «КПСС XXV съезда решенешка хьежжа социалистически вахара хьисап эргадаьнка тоадарах» подразделеней коллективашка лекцеш вIаштIехьъяхарах, динах тешараш хьагучбахарахи царех хIаранеца болх барахи, керда обрядаш вахаре кхахьарах. Цул совгIа цар плана тIа белгалдаьккхад коллективно вIашагI а кхийтта музейшка, кинотеатрашка ухилга.

ХIара цехе, филиале хIана яц аьнна йолаш я «Атеиста уголок». Цига да динах лаьца дола эрсий а вайнаьха а меттала литература, буклеташ, плакаташ.

Коллективе дика болх бу массанена юкъара дола цIейш белгалдахара, дикца дувзаденна доаца советски наьха традицеш, обрядаш шерагIа йоаржаяра. Дерригa къамаш дезаш, лоархIаш коллектива членаш хьалхьебара.

Торжественни хьале дезду социалистически яхье котбаьннараш белгалбоахилга, кагирхой болхлой классе дIанийбелга, профессех дикагIвар белгалваккхара конкурсаш елга, производства ветеранаща кагирхой вIашагIкхетараш чакхдоахилга.

Цехашка, филиалашка вIашагIъехкай керда обрядаш, традицеш вахаре ихуьба комиссеш. Укх тIеххьарча хана цар болх дикагIа вIаштIехьбаккхара хетаь подразделеней парторганизацей секретарашца. Атеистически болх вIаштIехьбоахарашца семинар чакхъьйккай, цу даькъе де дезараш дикагIа дIадовзийтара царна лаьрххIа кийчъяь йола памяткаш дIа а луш.

Партийни, профсоюзни, комсомольски организацешкара саг из-яхара регистрацей хьожаш тIахьожам лоаттабелга хьадех. Йиш йолча цу тайпара еза событеш коллективно езъе гIерт. Цу дерригне тайп-тайпарча къамий вахалашта юкъера безам чIоагIбу, уж вIаши гарга ув. Цунга хьежна дукхагIа хул тайп-тайпарча къаман наха юкъе хула гаргалонаш а.

Иштта, № 1 йолча филиала коллективо деззир нохчий воI Тантуева Аси эрсий зIамигача сагаса Сапрон Михаилага маьре яхар. Иштта цхьана бахара вIашагIкхийттаб цигара Идрисова Малинеи Батков Александри.

Шоаш маьре бахар ЗАГС е гIолла чIоагIдир Исмаилова Саламата, Элихаджиева Маликис, Садаханова Зарас, Джумаева Азас, дуккхача кхычар.

Керда бер, къаьстта духьашха деш даь хьахилар лелалга меттел цул дай нанеи болх беш йолча коллективага а кхоачаш хIама да. Из тайпа хIама хилча участкерча къахьегамхоша довца боакх совгIат цу керда дезалхо хьахиннарашта.

ха тIа, общественни моттигашка, ший дезале бакъахьарча тайпара вахаш хилар. Из дара партийни комитето вIашагIтох профсоюзни, комсомольски организацей санна дуккхача общественни организацей а низаш.

Ялх шу да объединене правонарушенешта профилактика юкъ къахьегама дисциплина чIоагIъюн 11 сагах латта совет болх беш йола. Цун керте латт объединене генеральни директора заместитель И. С. Назаров. ХIара член ший хаьдда декхараш долаш хулгеи уж кхоачашдар хьадехилгеи Iалашдаьд Совето. Объединене 11 подразделене вIашагIъехкай новкъостий судаш.

Профилактика совето ший болх № 3 йолча Ленински районерча правопорядка общественни пунктица айхха бувзам а лоаттабеш лелабу. Совета карагIдаьннад ерригача подразделенешка къахьегачарна юкъера харцахьа лелара, тIехдоахаш маларааш мелара тIера бараш хьагучабаха, иштта къоастабаьб бакъахьарча тайпара бахаш боаца дезалаш а.

Совета хьалхашна шоай коллективашка къахьегама дисциплина телхаерашца мишта къовсам лоаттабу дувцаш каст-каста отчеташ луш хул цехий, отделай начальникаш. Къаьстта ира къамаьл хул шоашкара ийрча гIулакхаш гойтараш цига тIабийкача. Иштта хилар ремонтно-механически цехера къаракъа тIехьбаьнна хьувзача шин сага гIуланх дувцача хана. Царна дIахайтар цар малар юха ца оае уж низагIа дарба де хьожабергболга. ХIаьта даим цар къахьегама, вахара гIулакхашка хьожаргболаш новкъостий тIа а чIоагIбир царна. Цул тIехьагIа кхы юха тIабеха бийзабац уж.

Дукха къахьег совето балха тIехьбувларащца, цкъаза вIалла хьа ца боагIаш бусаращца, шийна тIадилла декхар лерттIа кхоачаш ца дерашца. Цу даькъе цар дика кайоалилга ховргда из хIама хьоадаь цехий начальникашца къамаьл дича.

— Тхона хьалха вIалла моттацар цу совете саг тIа а вийха цунца къамаьл хиначул тIехьагIа цун хулаш йола влияни ишал чIоагIа хургъя аьнна — яхаш дувц № 2 йолча цеха начальника Богданова Екатерина Александровнас. Цхьан дешаца аьлча, шийх боккъонца шиш байташ а ма.

Юкъ-юкъе наха къахьегача дIа а ухаш ший заседанеш е аьннай совет. Цу хIамо чIоагIа дика влияни и наьха сакхетама, къаьстта правонарушенеш яра тIа кхуош болчарна а еш. Цу тайпара выездной заседани даьй № 4 йолча цеха коллективе.

Дукха пайдане гIулакхаш чакхдоахаш я дезалашта, школане гIо дара йола комиссии а. Цо тIахьожам лоаттабу болхлой сайрийнарча школашка дешабагIарий гIулакхаш мишта дел хьожаш. Иштта бувзамаш лоаттабу шоай болхлой бераш деша дагIача школай педколлективашца а. Цул совгIа школай кулгалхоша дехарца цига дIа а ухаш вIашагIкхетарашка дакъа лоацаш хул объединене хьалхалатта болхлой. Бераша безаме ладувгI шоай балха гIулакхех, профессех дувцаш цар деча къамаьлашка.

Цул совгIа цар новкъостал ду «хьалача» берашта боагIа кхетам балара, цу даькъе доагIар даьшкара ноаношкара хьадехара, цу гIулакха эшаш моттиг хилча общественни организацеш, администрацеш оарцагIъкхара.

Иштта, укх тIеххьарча хана № 18 йолча юкъарча школе хиннаб объединене болхлой Межидова Лариса, Ильясова Эльвира, Коценко Вера, Мельникова Галя, Хумпарова Роза. № 60 йолча юкъарча школе къамал деш хиннаб Н. Н. Корниенко, дукха кхыбараш.

ВАХАРЕ ДЕНАЛЕРА ПОЗИЦИ ЛУВЦИЙТАРА

«Дош гIуллакхаца чIогIа делга хIара деннара гIуллакх хулга Iалаш а деш, вахаре деналера позици лувцуро, общественни декхар сакхетаме кхочушдарехь санна сага сий айдеш хIума а дац. Цу тайпара позици хьа- елга — нравствени кхетам балара декхар.

(Нохкъета Л. И. Брежнева къамелацара).

Кхьегамхошта нравствени кхетам луча чIогIа лоархIаме да сага бал-

ПятилеткатIеххьарча шера яьржача социалистически яхье хьалхалаттачарна юкъе йолаш хьайоагIа № 2 йолча цехера коммунистически къахьегама ударник хIамаш тегар Озниева Зина.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

Геттара беркате болх бир комиссе дуней халкъашта юкъерча бера шу сийна делдеш хиннача 1979 шера. Цу деша хетаь лаьрххIа конференци а чакхъьйккхар коллективе, объединене ерригача берий бешамашкарча, комбинаташкарча берий кхоллама выставка а гойташ.

Ерригача идеологически кадрай, тайп-тайпарча советий, комиссей болх иштта массадолча постамегIа оасаре леларгбацар, нагахьа санна партийни организаце цу деша хаддаиза тIахьожам ца лоаттаборе. Цу даькъе профсоюзни а комсомольски а организацешнара, къаьст-къаьстача коммунисташкара доагIар хьа ца дехаре. ХIаьта из Iалашдеча боккхача лоархIаме да хан-ханнахьа къаьст-къаьстача парте членаша шоашта партийни организаце тIадехка декхараш мишта кхоачашду хьожаш отчеташка ладувгIар, коммунисташ балха тIа а общественни вахаре а шоашнара инициатива гойташ хулга Iалашдар, керда опыт шерра йоаржаеш хилар. Цу балха формаех шерра пайда ийбу укхаза.

БОЛХ БАРГА ХЬЕЖЖА САЛАIА ДЕЗА

«Вай халкъа доккхийча гIулакхех дувцаш, алаза Iе йиш яц царна юкъерча советски кхалсага лоархIамах, цо ше ца кхоирах, цун хьакъалех дукхагIча даькъе хьахиннад вай Даьхенна карагIдаьннараш, — цун коталонаш. Общественни вахара дерригача доакъошка вай съездо дIахо оттадергдола лоархIаме декхараш кхоачашдеча тешам болаш доккха дакъа юкъехьоргда вай сий долча кхалнаха».

(Парте XXV съезда КПСС ЦК лаьча Отчетни доклада тIара).

Объединене болх бераш керттерча даькъе кхалнах ба. ТIаккха, хоаш ма дий, царна лерттIа къахьегара, салаIара эшаш доли хьалаш хьадиза дарг доацилга.

Цудухьа объединене дирекце, партийни, профсоюзни организацеца чIоагIа терко тIаухийт коллектив социально дегIаахара уттаю мероприятеш кхоачашъяра. Алхха дIададахача цхьан шера цу гIулакхи укхаза дIадахийтад 5271 сом, планагIа доагIар 4220 мара ца хиннача.

Х'ьнз объединене доалахьа я кхоъ берий беш, шиъ берий комбинат. ХIаьта а уж кхоачамболаш я ала гаьна да. Цо дIадех дIахо йодача хана цу дешай кхы а дукхагIа йоаккхо елга.

1980 — 1985 шерий планашка лаьркIад объединене производственни корпус хьалъе. Цу юкъа хьалъяь яха дага ба Ведана, Шелковской швейни фабрикаш. Берашта кхы тIа а хьалъе оттаяьй 420 моттиг йола шиъ берий комбинат, пионерски лагерь, нагирхошта общежити, нах чубаха 106 квартирах латта цIа.

Ахкан замалахьа Каспийски, IаьржачIа фордаш тIа, Сигала беса Iаьмарчашка, Баку, Тбилиси, Ереван городашка салаIа ух объединене болхлой. Экскурсеш ю мехка, республика революци, тIема сийлен моттигашка.

ХIаьта цхьана кино, театрашка, музейшка ахара еча экскурсеех дийца а варгвац. Администрацея фабкомеи чотагIа профессиональни артисташ къахьегама коллективаш болх беш йолча хьа а бехаш концерташ уттаделга вIаштIехьдаьккхад. Иштта, укхаза шоай говзал гойташ хиннаб Москвера, Украинера баьхна артисташ. Шоайцига еннача Нохч-ГIалгIайн филармоне симфонически оркестра а ладийгIад цар.

ХIаьта цхьайола коллективаш шоай художественни самодеятельностага хьажа а ладугIа а йиш йолаш я.

— Тховй болхлошта къахьегама, вахара, салоIама дика хьалаш вIаштIехьдахара кхы а дукха къахьега дезарг да тха — йоах объединене партийни комитета секретара Селезнева Людмила Тимофеевнас. — ХIаьта из дара эшараш долаш да — шерагара шерага чIоагIлуш йоагIа объединене экономика. Цун тешал деш да иттлагIча пятилетка шерашка оаха доахатоламаш а.

Карарча шера оха бетта декхарах дика лоархIаьй объединене коллектив. Продукци арахецара план 103 процент, из маьхалъяккхара — 100.8 процент кхоачашъяьй. ЛийрхIачул тIех потребителашка дIаяхийта продукци 141 эзар сома мах я.

ХIанз объединене арахецача барзкъах кхоалагIа долча даькъага дIакхоачараш лаччахьалкхен дикала Знак тIалатташ да.

Из дерригa дика да, бакъда йолаш я цар боахама, организаторски, кхетама балха тIа чакхъяханза йола проблемаш, низткъала моттигаш. ХIанз а дукха хувцалу объединене кадраш, къаьстта эггара йоккхагIа йолча йиългIча цехе. ХIанз а Iалашдаьдац ерригача цехаша, участкаша ритмично болх белга.

Эшшача боараме бийдал ца лоаттаяр бахьан долаш ассортимента план кхоачашъе вIаштIехьдалац.

ХIаьта царга хьежжа йолаш я мела моттигаш идеологически балха тIа а. Парткома, подразделеней партийни организацей вIаштIехьдаьннадац хIара болхлочунга дIакхоачаргболаш кхетама болх оттабелга. ХIаьта чакхйоахаш йола идеологически мероприятеш даим хилац наха салоIам беш, цар кертошка дика уйлаш чуйоссаеш, дог ца эккхаш цар ладувгIаш, балхацара безам совбоаккхаш.

Цу даькъе ший де дезараш довзаш а хIаьта дIахо йодача хана болх тоабара коммунисташ оарцагIбоахаргболаш а я цар партийни комитет.

ОагIув кийчъяр С. МАЛСИГОВ.

ВАХАРЦА АЙХХА ЮВЗАШ

Шелковской района Дубовская яхача станица «Знание» общества юкъхьанцарча организаце 19 лектор-общественник ва: хьехархой, лораш, юрта боахама специалисташ. Дукха шераш да моттигерча школа хьехархо, лекцийни пропаганда энтузиаст Ерошенко Дмитрий Терентьевич ду балха нерте латта.

Укх юкъхьанцарча организаце кIезига опыт Iоаяьац станицерча къахьегамхошта юкъе общественно-политически, юртбоахама, атеистически знанеш дIайоаржаяра. Укказа хIара шера тIа-тIа дикал а айлуш, дукхагIа ер пятилетка лоархIамегIча проблемах йола лекцеш. Укх шера цу тайпара йола 114 лекци йийшай.

Дубовски лектораша дукха болх баьб «Путь к коммунизму» яхача шоай колхозерча къахьегамхошта КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума материалаш, КПСС ЦК Генеральни секретара СССР Лаьрхехьарча Совета Президиума Председатела нов. Л. И. Брежнева Москверча Бауманский округа харжархошта хьалхашка даь къамаьл дIадовзийташ.

Нов. Д. Т. Ерошенкос дувц:

— Цу документашта юкъе мел ювца проблемаш чулоацаш балха план оттайир оаха. Лекцеш ешара тематически план колхоза къахьегача, ерригача коллективай къахьегама овсарле лехкьергйолаш я. Беррига а лекционни болх цхьа лостам а болаш бу.

Чакхдаьннача шера болх беш яр культура ЦIагIа халкъа шш университет: литературен искусстван, юртбоахама знанейн. Цар кулгалхой бар агроном В. И. Михалченкои хьехархо Н. Ф. Петрован.

КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума материалех даьца укх темаех йола лекцеш йийшай: «КПСС ЦК ноябрьсан Пленумо коммунизм хьалъяра аргIанарча дешасъ», «Хаянъа хьал-торо тоаяра партен правительства ю йоакхо», «Дисциплина — коллектива юкъ», «ИттлагIча пятилеткана — ударни финиш», кхъяраш.

Лекцеш ешаш бар специалисташ: инженераш С. М. Залин, В. Н. Швеков, механик В. А. Писаренко, станицан совета председатель М. М. Магомедов, колхоза парткома секретарь В. Д. Белоненко, колхоза зоотехникаш, экономисташ.

Станица культуре ЦIагIа лекцйонии ди оттадаьд — шоатта. Лекцешка ладуьгIа станицера дукха цах ух. В. И. Ленин ваь 110 шу дизара цIей дезде кийлуча хана дубовски лектораша «Ленина гIулакх даха а дах, кот а дуьл» яхача циклах дукха лекцеш йийшар.

Колхоза председатела Г. Г. Феньевас йийшар «Ленинизм, коммунистически хьисапе ваха а болх бе а Iомале», «Ленин вай баьчча а хьехархо а» яха темаш йола лекцеш. Хьехархоша Н. Ф. Петровас Т. М. Петровичевас, В. В. Ключковас йийшар лекцеш: «В. И. Ленин — дунен тIа эггара хьалха социалистически пачхьалкхе хьаьлр», «УльяновгIар дезал — революционерий дезал», кхъяраш.

Юртарча лектораша белгалдаьккхар фашизм йохаль 35 шу дизара цIей. Сийлахь-йоккха Котало яьккха ди хьатIакхоечаш культура ЦIагIа йоккха стаж йолча лектора, школа партийни организаце секретара Л. Н. Шемякинас «КПСС — немецко-фашистски гIаьрахой бохабе вIаштIехьдаьккхар» яха тема а йолаш колхозхошта лекци йийшар.

Иштта Коталон Ден хетаяь лекцеш йийлар лектораша хьехархоша П. Г. Шемякинас, Д. Т. Ерошенкос. Цар йийшача лекцей темаш яр: «Сийлахь-боккха Даймехка тIом болча шерашка халкъо бIаргаяйтача майрала сийле», «Социалистически Даймохк лорабарах йола ленински Iилма».

ХIанз лекционна пропаганда колхозхой практически гIулакхашца айхха ювзаенна ю. Лектораш бIаргаго йиш я яха лораш боакхача наха юкъе, мехотрядашка, доакъар Iалашдеча, комсаш лелаеча бригадашка, хьайбаш лелаеча фермашка.

Шоай лекцешка цар терхам тIаухийт балха дикал айяра, хьалха латта опыт дIайовзийтара, пятилетка задаеш кхоачашъяра шерагIа яхь йоаржаяра.

Е. ФАРНИЕВА.

ОЛИМПИАДЕ ДЕХЬАРА

ФРГ спортивни общественность чIоагIа дуьхьала я Москве Олимпиада-80 йохаяра тIадерзадаь леладеча американски администраце провокационни гIуланкхашта а хIата иштта США президента цу деща хьакъехьара цикъ хьаллоацача Малхбузен Германе доал деча гIозарий поэицена а.

СУРТА ТIА: «Хургья! — Олимпиада» — йодх Москве олимпийски ловзараш хилийтара тIехьа болча дортмундски вIашагIкхетаре дакъа лоацаш хиннараша.

ТАСС фотохроника.

Халкъа депутатий Грозненски горсовета сессера

ДУКХАГIА ЙОАКХО Е НАХ ЧУБАХАЧА ЦIЕНОЙ

Укх деношка КПСС обкома политически дешара ЦIагIа хилар халкъа депутатий Грозненски городской Совета шоллагIа сесси. Цига дийцар е дешаш:

— РСФСР-н НГIАССР-н Министрий Советаша цу денах даьча соцамашка хьежжа нах чубахача цIеноашта эксплуатаци ремонти елга дIахо тоадара де дезарех.

— XVII-гIа херикача халкъа депутатий городской Совета депутаташта денна наказаш кхоачашдара де дезарех.

Докладчикна, горисполкома председатела заместитела А. В. Чабанова а къамаьлаш даьча депутаташа а белгал ма даьккхара КПСС XXV съезда советски халкъа вахара материальни культурини боарам дIахо айбарах яь решенеш кхоачашъеш хIара шу ме доал гор. Грозне дукхагIа хул наха баха аьттув бола цIеноаш. Дуккьал дIадахача пхе шера городе хьалдаьд 502 эзар кв. м цIеноаш, цига баха хайнаб 8950 дезал. Харцара кхерам болча цIеноашкара, бервашкара, подвалашкара, ахкодвалашкара, загазованнии цIи ялара кхерам болчеи моттигашкарча 1146 дезала керда квартираш еннай, 3380 эзар гаргга кв. м цIеноашта ремонт дьй.

Городерча 3274 эзар кв. м цIеноашта гIулакх деш эзарнел совгIа саг ва. Царна юкъе кIезига бац город Грознех ланка культурен хьоккаме порядоки йола город яра шоай низами знанеш дIателаш бола болхлой.

Цунца цхьанн йоахар докладчико а къамаьлаш даьча депутаташа а, цхьайолча ведомствай, цар жилищно-коммунальни органий кулгалхоша хIанз а де довгIар дац нах чубаха цIеноаш лерттIа леладара, цох бола бехктокхам шоашта тIабужилга диэза кхетадац. «Чечингсельстрой» треста, гIишлошъеча Нохч-ГIалгIай управлене, «Межколхозстрой» объединене эксплуатаци во яргIа Пугачева, Заветы Ильича, Ленина, Сайханова цIерагIча улицаш тIара цIеноаш аварийни хьал тIа кхаьчад.

Жилищно - ведомственни 18 организецех дIадахача дкъ шера капитальни ремонт яра план кхоачашъьяц 6 организаце, кара ца дераьд дисад 469 эзар сом.

Къаьстта во да из гIулакх Горжилупрвлене, «Красный молот» заводе, «Грозэнерго» РЭУ, № 7 йолча треста МУС, «Трансмаш» заводе, «Кавэлектромонтаж» МУ.

Халкъа депутатий районсоветий исполкомаша деха доагIар диэза хьадехап нах чубахача цIеноашта капитальни ремонт яра планаш кхоачашъелга а царна эксплуатаци ярек уж леладерен бокъонаш телхаеча а жилищно-коммунальни органий кулгалхошкара, царна кулгал тоъам болаш дац, жилищно-гIишлошъеча кооперативаша нулгал во ду.

Водопроводаш, канализаци, котельнеш, йовхала сеташ, электрически кабельни линеш лелаеча доал во ду, шийхиниахьа ремонт яц цIеной тховнашта, фасодашта. Цхьадолча цIеноашка наIараш, бадаш, подвалаш, лоамеш вочахьал тIа да. Жилищни органий кулгалденен инженерно-технически белхахоша мела вIаштIехьбоах болхлой къахьегам, болх IиIман ларда тIа вIаштIехьбоаза элементаш жилищни боахама юкъехувлац.

Райсоветий исполкомаша моттигерча Советий, ведомствай жилищни органаша нах чубаха цIеноаш лорадарах бола квартираш лелае дIайийцарий бехктокхам айбац. ДукхагIйолча хана бехктокхаме оаш лоджеши балконаши шеръеш, цига хуьцамаш деш, чура оборудоаани телхаеш, канализаци бIехъеш, дIаегIа гаьнаш, зизаш тедаш, цIеной пенаш, лоамеш, фасадаш йохаеш бараш.

Домоуправленей балхахоша квартирашка бахарашкара хьадехац цига текущи ремонт ший хьнахьа елга.

Горжилуправлене, ведомствай жилищно-коммунальни органий цхьайолча домоуправленешка, «Чечингромстрой» треста №№ 1, 2 йолча РСУ нах чубахача цIеноашта капитальни а текущи а ремонт счара балхаш нийса вIаштIехьдахьц, из бахьан долаш ахчахи материалехи нийса пайда эцац, къахьегама овсарле йоагIача бесса дегIеаахац, деш дола балхаш дикал лоха йолаш да, уж делга оттальча хана шоза а кхоза а дукхагIа дIаьллу.

«Чечингкоммунп р о е к т» проектни контора, кхыча проектно-сметни организацеца капитальни ремонт яра кийчъеш йола проектно-сметни документаци дикал лоха йолаш я хIанз а.

Депутатана къаьстта бетгалдир водопроводно-канализационни управлене, городской телефонни станце болх во беш хилар, нах хиа, йовхалца, бувзамца Iалашбеча доккхий кховчамбоацараш долга, моттигаш я цIеной лердаш йошеш а талхаш а.

Къаьстта во лел ведомственни цIеноашта ремонт елга, царех дукхагIъярий яц шоай ремонтиц база, тоъаш бац квалифицированни болхлой, доацаш да ремонт яра хьалаш. Сихдинза дергдац цар цIеноаш моттигерча Советашка дIалулга.

Москва, Свердловска, Новосибирска опыто хьагойт йоккхий жилищно-эксплуатационни ремонтно-гIишлонийи трестащ вIашагIйохка ха хьатIакхаьчалга. Цар торо хургья планови а текущи а ремонташ ший ханнахьа е.

Пачхьалкхен хьашташа дIадех ворнгача предприятей, организацей, ведомствий кулгалхоша, республика столице вахача хIара саго нах чубаха цIеноаш лорадара, уж ший ханнахьа тоа а деш дикача хьал тIа хилийтара чIоагIа йоакхо елга. Вай чудахача цIеноашка хьоккаме порядок хила еза, уж бIарг хьоасташ хоза хила деза.

Депутаташа тIайийцача решене тIа белгалдаьд нах чубахача цIеноашта эксплуатаци ремонти елга дIахо тоадара де дезараш.

Харжархой наказаш кховчашдара де лерхIараш дуцеш доклад йир сесе Грозненски горисполкома председатела хьалхарча заместителе З. Д. Тучаева.

Сессе тIайийцар г. Грозне санитарии порядок лелаярен хозьеш-тоаярен, общественни порядок лораяра, города улицаш тIа автотранспорт, трактораш, мукь кхухьа транспорт лелалга вIаштIехьдаккхара, трамваехи троллейбусехи пайда эцара хьакъехьара, кхыйола решенеш.

КЕРДАДАРАШ ЛЕХАШ

ИттлагIча пятилетка плани тIайийца социалистически декхараш Нохч-ГIалгIайчен промышленни предприятешта юкъе эггара хьалхарчарца кхоачаш а яь, бIубенна дIахо къахьегарех ба «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахой. Из йоккха котало йоаккхача хьинаре дакъа лаьцад Iилман-технически общественноста болхлоша. Цар шоай деррига низаш тIадерзадаьд мехкдаьтта хохлуш деттача хьалашка керда техникен дикагIйола технологии производствана юкъе а кхувлаш, мехкдаьттен гази дикхара интенсификаци яра, технически прогресс елга сиддара, къахьегама овсарле лакхъяра, материальни къахьегаме ресурсех пайда эцилга тоадара, довгора-энергетически ресурсашта кхоэ бара тIаерзаь мероприятеш чакхъяхара. Уж декхараш толамца кхоачашдеш ба Iилман-технически общества болхлой.

Тха партийни, профсоюзни организашеша НТО, ВОИР-а Советий Iилман - технически общественносто хьинаре дакъе а лоацаш дукха организаторски идейно - кхетамеи болх баьб бригадашта, участкашта, цехашта юкъе. «ХIара балха денна — дикала Iиакl» яхача девизагIа шерра социалистически яхь а йоаржаь хьинаре къахьийгача цар керлача къахьегама толамашка кхийлай «Сунжанефть» НГДУ коллектив. Ер кхоалагIа бутт ба цо цхьайттлагIча пятилетка чотагIа мехкдаьтта довккха. Дикка тIехкхоачашъьяй цо дерригача технико - экономически хьокхамий пхе бетта план а.

Дукха халонаш нийсъеннай уж толамаш доахача. Къаьнача фонда скважинашкара хьадоагIача мехкдаьттана тIа тIа дукхагIа хий увш хинна хиларца ювзанна хиннай из. Цудухьа дукха къахьег Iилман - технически общественносто перспективни дола туха кIалхара юрски тIоацаш тахкара. Уж дешаш къоастаделга чоелхане а хиля а хилар дувзаденна да цу скважинай продукцена дукха сероводород, углекислоте увш хилари лакха аномальноIовний давленни температурен хилари. «Сунжанефть» НГДУ Iилман - технически общества юкъхьанцарча организаце хоадамболлаш бола болх баьб НТО советага творчески декхараш кхоачашдайтара.

НТО совета инициативагIа дIадахача шера дукхача чаха дакъа а лоацаш совещани хилар. Цига дакъа лоацаш бар НТО, ВОИР, НОТ, «Знание» яхача общества, Iилман-технически информаце служба викалши. Цига дийцар «КПСС ЦК ноябрьски (1979 ш.) Пленума решенешкеп мехкдаьтта промышленниста Министерства соцамгеи хьежжа доля «Сунжанефть» НГДУ инженерно - техническо болхлой декхарех» яха дош. Цига йийцача материалех хоаш дар керттерча подразделенеша болх миншта баьб, торо, хилийтар тахкаиза йола производства торонаш гучаяха, гаргарча шерашка йола план оттаё.

«СевКавНИПИнефть» института Iилманхоща айхха бувзам а лоаттабеш «Сунжанефть» НГДУ Iилман-технически общественносто производствана юкъейоалаяьй боккха пайда луш йола дукха мероприятеш. Царех я дукхагIа мехкдаьтта даккхара йола керда методаш, чопанислотни обработкаш яьй скважинашта, шиш фазии чопаца, бутильбензольни фракцепица а обработкаш яьй. Цул совгIа дукха геолого-технически мероприятеш чакхъяьхар, керда техникеи дикагIйола технологии производствана юкъекхуялаш дукха балхаш дир. Дуккьал уж мероприятеш чакхъяхарах соакха 22 эзар тонн мехкдаьттен дукха гази яьккхар. Тiерчеи кIаларчеи мелашка хий чуахийтарах тIакхийтта мехкдаьтта 93100 тонн хилар. Уж балхаш дарах ер пятилетка йоалелча деиз 500 эзар совгIа тонн мехкдаьтта даьккхад. Скважинашта капитальни ремонт дрех тIакхийтта мехкдаьтта 7000 тонн ер пятилетка йоаелча денз тIакхийтар 90.8 эзар тонни хилар.

Скважинашка капитальни ремонт еча цеха коллективо дукха пайда луш дола кердадараш производствана юкъехкийлад. Скважинашта капитальни ремонт ечара халача кулгашка деча балхаштта автоматизаци яьй, насосно-компрессорни турбай пневмораскрепитель балха юкъейоалаьй, иштта кхыдола кердадараш юкъедовладаьд шоай балха юкъе.

НТО юкъхьанцарча организацеша чIоагIа терко а еш, кхоачашдаьд оборудованега газонефтепроводашкеи тешшаме болх байтара дола балхаш. Гучальхар хьовзам хила тарлу моттигаш, мукх а йиа хувца еза газонефтепроводаш хийцар. Уж а кхы а балхаш даьче Iилман - технически общества болхлоша доккха дакъа лаьцад пятилетка хана хьалха кхоачаш а еш, котало йоаккхача.

НТО болхлой дог тийша ба 1980 шера йола шоай творчески планаш толамца кхоачаш а еш, пятилетка тIеххьарча шера плани тIайийца декхараши хана хьалха кхоачашдара «Сунжанефть» НГДУ мехкдаьттахоша лоаттабеча къовсаме доккха дакъа лоацаргхиларах.

В. КУЗЬМИН,
«Сунжанефть» НГДУ Iилман - технически общества Совета председатель.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

КХОХКАМ КIАЬДБАРЕИ ГЕРЗ ДIАДАККХАРЕИ НАЬКЪАГIА

Советски Союзо кхыча социалистически мехкашеи телача хьадача конструктивни предложенеша къаьгга белгалдоах тIема цикъ дIакъовлара, герз дIадоаккхилга бокъонца чакхдаккхара. ХIаьта цу ларда тIа дерригача халкъаштен пачхьалкхенаштен кхерамале Iалашъяра правительствай, парламентий, общественноста низаш вIашагIтоха дезаш дола лостамаш. Хельсинке хиннача дунен халкъашта юкъерча парламентарей конференце чIоагIа тIахьийхар машар, герз дIадаккхар, дунен халкъашта юкъера кхерамале хилийтар бахьан долаш кхы а хьинарегIа болх бе аьнна. Цу тайпара лозунгаш кхайкадеш чакхъйал хIанз Англе, Малхбузен Германе, Голландe, кхыча мехкашка демонстрацеш. Герз дIадаккхареи кхохкам кIаьдбареи проблемаех конструктивни а корта болаш а къамаьл хиннад 36 пачхьалкхен викалаша, цу дакъе 57 политически парто цIи хоза болча делегаташа дакъа а лоацаш Вене.

Цу ерригача форумашка цхьатарра белгалдаьхал хьалха дIаяхача хана цIаккха а хIанз санна чIоагIа ерригa идамле гера Iоаделга кхатоза хьашт долаш хинна из хилар. Даьча лоархIамаша хьаьонх лаьттан тIа вахача хIара сага, эггара дIамигачунгара эггара воккхагIволчунга кхачналца, толови эквивалентах лаьрхIача Iоаяь лелхаш йола веществан 15 тонн йолга. Кхетаде хала дац цу гIулакхо деррига дуне хIаландара бола кхерам тIаоттабь ва Iеш беза мукъ а хулаш из деррига халнъй белажаш тIа бужаш хилар. Дерригача дунен тIа хIара денна гера Iоадарга цхьа миллиард доллар совгIа ахча дIа ма доххийт!

Из деррига бахьан долаш ВIашагIкхийттача Къамий Организаце 80-гIа шераш герз дIадаккхара шоллагIа итт шу да аьнна дIакхайкадаьд. Укказа а Советски Союзи кхыдола социалистически мехкаши эггара хьинарегIа бола деакъошхой хинна тIехьбаьлар цу лоархIамеча кампанена. ХьатIадоагIача итт шера керттера дарех декхар цар тоархI ядерни герза деррига тайпаш хьадела соцадайтаран пуи запасаш ерригаш дIаяххалца тIехьтIехьагIа кIоачаьяран ма могга сихагIа переговораш дIайолаяр. Советски Союзо предложени оттаьй иштта дукха нах хIалакбеш долча герза керда тайпаш систе маши кийчъелгеа хьаеллеи декхара хьакъехьа. Боккха низ болча моллагIдар санна долча герза керда тайпаш хьадела соцадайтара хьакъехьа. Эскараш дукхагIа хилийтарахи моллагIдар санна дола гера дукхагIа хилийтарахи пачхьалкхенаш юхаладара хьакъехьа йола деррига гIулакхаш чулоаца согласенеш кийча а е чIоагI а е аьнна.

Советски Союзе кхыча социалистически мехкийи тIеххьарча ханарча инициативаша хьахулйит вашингтонски администраце а НАТО милитаристски наькъо а авантюристически политика леладарах телха латта дунен халкъашта юкъера хьал тIехьагIа бокъонца тоадара йола торонаш.

ЦIЕРАЦАРА ЛОВЗАР

«Уйла ца еш цIерацц леладу ловзар» — иштта белгалдаьккхад «Унзере цайт» яхача малхбузенгерманески газето ВIашагIкхийттача Штаташка ядерни тревога а кхайкаеш леладаь гIулакх. Ракетно-ядерни тIом мехкаца болабаьча хана хургйолчча тайпара кхаь минута болх беш хилар американски тIема машина. Из компьютера аргIанара «гIалат» долгах ьхийтта балалехьа стратегически ядерни бомбардировщикай двигателаш болх бе йолаллийта хиннай, эггара сихагIа тайпара тIехьа кийчдаь хиннад ракетин доаньош, сигала хьалгIоттаьб хиннай тIема хана командини пункт санна хургйолаш кийчъяь йола лаьрхIа самолет.

Бехктокхам - боцаш американски военщина леладеча гIулакхаша сагото а яйт эгIаз а бигаб дерригача дунен тIара нах. Цу гIулакха батьнаш мел эш долаш да. Из эггара хьялха хинна а миччад, цу тайпарча «гIалато» дерригача дунен тIа ядерни катастрофа хуллача гIулакх дIа тIа а кхоачадеш. Алхха укх цхьан кIирагIа кхаморг шоаза хиннад. ХIаьта цул хьалтагIа, соакха 9 ноябре хинадр ядерни тревога «чуаьхка советски бомбардировщикаш» юхатоха аьнна самолеташ - перехватчикаш сигала хьал а гIовтташ.

Цу хана а шоалагIа а е кхоалагIа а ший ханнахьа мехка президентага дIахайта хиннадац из гIулакх, цу тайпара кхераме гIулакх эттача цунга хьажара лаьрхIа вIашагIъелла Вашингтони Москваеи юкъера «йайха линн» сарцагIъяьнна хиннадц. Американски инаралаша шоаита ловча тайпара леладе лаьрхIа хиннад уж гIулакхаш. Башха тешa дог доагIаш дац массе хана компьютер «бехке» я яхаш дувца хабараш а. Уж «гIалаташ» цхьаболча наха аттув болаш да. Деце мишта дашха доагIаш да штабий начальникий комитета председатела инарала Д. Джоунса американски военни газета «масссхх минута тIема кхерама духьала отта тхоаш кийча хилар Советски Союзага дIахьокха гIертар санна хIама да» аьнна заявлени яь хилар?

ВIашагIкхийттача Штаташка ядерни харц тревогаш ю уж ца хилча а вашингтонски администраце авантюристически акцеш бахьан долаш телха дунен халкъашта юкъера гIулакхаш чIоагIгIа чоалхане доллаше в. Цул совгIа цун инициативагIа США дIадаьржад антисоветски хабараш, айлуш доагIа милитаристско-шовинистически гIулакхаш. Бехктокхам боцаш американски военщина цIерацца леладеча ловзаро из кхы а чIоагIду. Администрацено хьаллоац. Из иштта хилар хьахьокхаш я оборона министра Г. Брауна мел хиннар, «моллагIдар санна хIама мара дац, хетаргахьа дIахо йодача хана а хила тарлуш а да» аьнна дош ца хеттаи яь заявлени а.

ВЕНЕЦЕНА ТIАЯЬХКА IАЬРЖА МОРХАШ

Венеце хиннай «Юкъарча рынка» ийс пачхьалкхененеи правительствашта керттеттатарий боарамера Европейски совета шин дийнахьара сесси. ХIара шера укх хана Адриатикана тIера ситале сийна хуле а «Монд» яхача французски газето йодора «кхераме Iаьржа мархаш тIаьхкхай» яхаш, Бакълувра газета. Экономически барометр чIоагIа Iолохкъаро Венеце боалабаьбар малхбузенеевропейски кулгалхой.

ЦIаккха ца хиначча тайпара, вордI миллион сагага гIортташ, хьабе болх боаца нах, хIара шера 12—14 процент тIадетталу хIамай маьхаш, производство лохъълар, валюта гIулакхаш талхар — иштта в дерригаш ца дийцача а цу «Монда» лаьчох Венеце йолаш йолча «пессимизма атмосферах» хьахинпачар список. Уж хала проблемаш пачхьалхкенийн правительствайи кулгалхоца къоастаьль яц, е къоастае царна могарг а дацар.

НIараш дIа я къайла вIашагIкхийтта уж гIийртар напиталистически система чIоагIъяра «Юкъарча рынка» цхьаццаболча членашта юкъе, къаьстта а царкеи бIарчача ВIашагIкхийттача Штаташтен юкъе долаш дола цIенхашттара барта ца хилар дIадаккха.

КIоарглуш йоагIача кризеса хьалашка Малхбузен Европа тIехь-тIехьагIа кIезигагIа раьза хулаш йоагIа капиталистически дунеина ВIашагIкхийттача Штаташа доал дара. Малхбузеневропейски пачхьалкхений столицашка каст-каста белгалдоах. Малхбузен Европаси США-ги цхьатарра лоархIаш хила йиш яц, масала. Персидски залива районера хьал, яхаш, хIана аьлча «Юкъарча рынка» мехкаша шоашта мел эшача мехкдаьттах 70 процент цу регионера кхухьандаь, хIаьта США-с — дегиара а 16 процент мара ца кхухьац.

Из бахьан долаш дIайоалаь яр Венеце ГаргарчаМалхбоалера гIулакхаш тоадара йола «европейски инициатива», Iарбий мехкдаьтта тешшаме шоашта лоаттадийтта вIаштIехьдаккха а гIерташ цхьадолча малхбузеневропейски мехкаша кхерамлен Совете юецийта оттаьй палестински халкъа ший пачхьалкхе хилара йола бокъо чIоагIъеши Палестина мукъаьнкхори Организаци могаеши йола идея.

Вашингтонера хьа «къеже» «порядок» лелае аьнна цIенхара цIогIа техачул тIехьагIа Венеце гулбеннараш юхабаьнкаб. Англеи Италеи кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша сихбенна дош деннад США-га хьалхе а йолаш Гаргарча Малхбоалера гIулакхаш машара наькъаца тоаделга кхы дIахо дакха йиш йоацача кхоачадаь дIаоттадаьча «кэмп-дэвидски процесс» оалачоа шоаш дуьхьала бовла гIертац аьнна.

ВIашагIкхийттача Штаташца дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбара наькъий хьакъехьарча дешага диллача цIенхашттта раьза боацаш хилар дIадаккха а вIаштIехьдаьлазар Венеце.

Г. ШИШКИН,
(ТАСС — ГРИИ).

ДРА. Республике дерригIа чакхйоаккхаш латт аграрни программа. ВIашагIйохкаш я кооперативаш, машинно-тракторни станцеша юрта боахам Iалашбу хIанзарча машинашца, техникаца. Афгански ахархошта дIадувча фуца а юртбоахача техникаша а доккха новкъостал ду Советски Союзо.

СУРТА ТIА: мински тракторни завода викал А. Василевский (аьрдехьара шоллагIвар) Багман яхача провинцерча механизатораща цхьана «Беларусь» яха трактор царна дIалуча хана.

М. ОЛИМОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Городи цун проблемаши

ЦIЕНОШ ДУ КОНВЕЙЕРИ АРХИТЕКТУРЕИ

1949 шера Урала индустриальни центре — Магнитогорске йоккхача панелех мехка эггара хьалхара наха чубаха цIеноаш хьалдича гIоне, городаш хьалъяра керттера метод а хинна дIаэттад заводе поточни гIишлош хьалъю хIамаш кийчъелга. Дуккхача городашка деррига наха чубаха хьалдеча цIеносх диэ дакъа дича кхо дакъа йоккхийча панелех е йоккхийча блокех ду тIеххьарча хана. Типовой проектех ю дукхха общественни здании: школаш, берий бешамаш, больницаш, торговле предприятеш.

ЦХЬАН ТАЙПАРА ХИЛАЦИЙ-ТЕШ КОНВЕЙЕРАГIА ХЬАЛЪЮ ГIИШЛОШ?

Ший хана газетий оагIонаш тIара Iойоалаш яцар из тема. ЧIоагIа ювцар из проблема специалисташ боацараша а. Цхьа фельетонисти эстрадни конферансьеи хинна Iац вIаши тара долча цIеной сюжета толаме эксплуатаци еш ший цIи дIаяхийтараш.

Долалушехьа белгалдаккха деза гIишлонхойн проектировщикийн адресагIа яь критика дукхагIа долча даькъе нийса хинна хилар. Бакъдолаш да, конвейеро цаI шоллагIчоах къоасталургйоацаш вIаши таръяй дуккхача городий керда хьалъяь нах баха районаш. Шоладаь бераш санна вIаши тара я уж. Цхьабакъда, дицдалийта йиш яц, алхха конвейерагIа цIеноаш хьалде доладаларагIа вай вIаштIехьдаьнна хилар мехка Iалаьмате ира лаьтта наха чубахача цIеной проблема къоастае. Иштта а Iалаьмате къе хинна царизматара вайна тIехьаленна кхычча хинна нах чубахача цIеной фонд Сийлахь-боккха Даймехка тIом лаьттача шерашка чIоагIа йохаяь яр. Сецца докадаь дIадаьннадар 6 миллион дола нах чубахаш хинна цIеноаш.

Бохабаь хинна боахам, цу даькъе наха чубаха цIеноаш а, юхаметтаоттабе мохк болабелча, къаьста гучадаьлар. цIеноаш дилла даьча тайпара хьалде долалойя из проблема сихха къоастае йиш хург ца хилар. Цудухьа карайцар гIишлош хьаяра керда технологи — заводской конвейер. Хьалйир аьшкабетонни конструкцеш арахецара специализаци еш хинна заводаш, оттайир яхи этаж йолча цIеной экономични модель. Цу моделагIа хьалдора цIеноаш къаьнача а къовача а городашка. Архитекторий де дезаш хиннар дар уж дIанийсдара планаш увттаяр.

ДЕ ДЕЗАР — СБОРНИ ЭЛЕМЕНТАШТА ТИПИЗАЦИ ЯР

Типовой проектах цхьаккха сибат а доацаш дола цхьа вIаштIардаь цIеноаш хьалдарах дукхха кхоачамбоацараш доахкаш хинна дале а, дукхьал конвейеро доацача хана гаргабигар мохк наха чубахача цIеной проблема къоастаяра — 85 процент бола баха нах шоашта йолча деррига хьалаш долча квартадашка баха а хайшар. КонвейерагIа цIеноаш хьалдара технологи оттаяьрашта правительствени совгIаташ тийлар.

ХIанз Ленински преми яла оттае лаьрхIад заводской конвейерни тайпарча оргаш хIама доацача цIеной метта кхыдараш хьалдара йола технологи оттаьча московски архитекторий группана. Цар идея чоалхане яц: е еза типизаш цIеноашта а ца еш конструкционни элементашта. Цу гIулакха цар оттальй берригача мехка гIишлошъяра индустрена цаI хургйола унифицированни конструкцей элементий набор (каталог), архитекторий йиш хургья царех сибатага а композицега а диллача вIаши тара хургдоаца чот йоацаш дукха цIеноаш хьалде.

Каталог юкъейоалаяро йиш хилийтай дIабода къахьегам, цу даькъе проектировщикий бар а шеша гарита кIезигбе, наха чубаха цIеноаш хьалдара техпаш дикка сихъе. ХIанз укх сахьате, масала, индустриальни хьадеш долга цIеноех ахаш гаргга дараш цаI йолча каталога изделей база тIа хьалду Москве. ХIаьта кердача методагIа хьалдаь цIеноаш белгала хул тIаьхьежаче оригинальни сибат хиларал совгIа, планировка тоаль хиларца, бытовой комфорт лакха хиларца а. Уж вахаре дикагIа да. ХIаьта шоаш дукхагIа дахаргдолаш а да.

ЦIеноаш хьалдара типовой метода къайла хинна технологи хийца а хийца, предприятешта изделей хьадда набор арахецаро специализаци яра, царна кооперацин комплектаци яра эггара дикагIа дола хьалаш хьадаьд индустриальни гIишлош яра керда метода.

Каталога система санна хIама хиннадац дунен практике. СЭВ чудоагIача мехкашка тIайийцача цаI йолча модульни система положенеши параметраши ларде а лувцаш йолча цун дунен халкъашта юкъера лоархIам боккха ба.

Евгений БЕНЬЯШ,
(АПН).

Ахиан гастролаш

ПОЭТИЧЕСКИ БАЛЛАДА

Республика культурни вахара белгтала хIама а хина дIаэттай хIанз Грозне чакхйоахаш йола Донецки паччахьалкхен академически операн балетен эрсий театра гастролаш. Цун репертуаре я эрсий классика, советски а доазол дехьарча а композиторий оперин а балетин а произведенеш. Театра спектаклаша теркам тIаоз уж къаьгга идейно - эстетически лостам болаш хиларо, драматурги а хореографи а музыкаца дика товш хиларо.

Спектакль хьаеча дакъа лаьцача ерригача коллектива творчески торонаш хьахьокхаш я вай хьаьшина гайта П. И. Чайковске «Лебединое озеро» яха балет. Из классически произведени пишара балетмейстера С. Тулубьевас хьахержача къакъо торо лу хьалхарча а хIанзарча а гIорбаьнача постановщикашта карагI мел даьннар лораде. Цул совгIа, цуна метаьд из балет увттаьнча постановщикашта режиссера а хореографе а дакъе карагIдаьнна цикадараш дIахо дегIадоаладе. Цу тIа уж дерригa кердадараш айхха дувзденна да П. Н. Чайковске музыкальни драматургеца, уж хьахинад авторски партитура боча а кIоарга а Iомаарах.

Спектакле толашагIдарех да коллектива лакха исполнительски культура йолаш хилар. Ерригa дIамига ансамблаш, чоалханегIа дола халхараш, хьалкарчен шоллагIчен действешкара йоаржаяь йола композицеш тамашне цIенеп динен кхоачашъю артистана. Цхьабаьцда, академически хьисапе цIена кхоачашдеш дола из дерригa а духхьал халхара техниках тийша да ала йиш яц. Массанахьа а гуш я дийна творчески уйла, дерригa а дика товш дIауя композитора дергйоацача музыках.

«Лебедини сценни» оалаш йола шоллагIен йиъягIен актащ вайна духьалъотт шпаех мел йоалла классически хозал хьахьокхаш. Кхазавьха кордебалето уж кхоачашъю лакхара поэзи, кIоаргга лиризм а йолаш.

Укх спектакле дукха да къаьст - къаьстача актерий толамаш. Иштта, белгалбакха боагIа Украиненни ССР заслуженни артисткас Г. Чайкас балета керттерча турпала сурт-сибат хьакхоллара хьалаьца никъ. Цун Одетта цхьоал ловш, маьлхара, вонах нхераши шийн керта чу ихестача уйлаша мукъа из йоалийташи сагя. Хала доасталу цун дог, атта бац вахарга, сийрдача дуненга из юхайоалаю никъ. Балеринас йоккхача говзалца лелаю из роль, цун тайжача халхара, цхьан хIамо ше йийхкача санна цо из даро хьахулийт безам тIаозаш йола пластически кантилена. Кхыметтел миллионаш болча нахa геттара дика довзаш долча «лебединни» халхарца а гучайовх цо керда поамсаш. Шийн турпала дог-уйла Г. Чайкас хьахьокх дог тохадолийтача лиризмах йиэзвача пластикица. Къаьстта дукха хIама «дуацаш» да белерина кулгаш. Цун Одетта — трагически турпал я, цунах геттара чIоагIа наха къахетийташ, цун вахар тоадалар лойташ хьакхеллад балеринас из чоалхане сурт-сибат.

ШоллагIча акто Одеттай сурт - сибата традиционни трактовка тIара ца йоалаш IиIначa балетмейстера хьинаргIа дакъ цо сурт сибат йиьлагIча иктс: уххаза Одетта а цун нешаш а тIатоIIа даьхь лоацаш ба Зигфнда Ростбартацеи цун гонахьарча гIоазарцеи болча къовсама юкъе.

Белгалъяккха мегирт йолаш и артиста Ю. Цибульске кхоачашъю Зигфрида парти а. Укхаза а къаьстта дукха хIама дувцаш да артисто ду халхар. Хьалхарча действе тIа Зигфрид уйлаша ккувл гIургIажий Iам тIа. Артиста хьахьокх бортамукъача вахарга, паргIатонга Зигфрида чIоагIа сатувсилга из долга. Каст-каста духьалъувтташ йолча цу Iама лейтмотив балета лоархIаме элемент а хиле дIаотт.

Экспрессивни, шийн турпала сурт-сибат дашхара тайптайпара басараш юкъехувлаш да Ротбарта парти кхоачашъеча Р. Хасянова. Довле латтача принцессай роль ловзаеча А. Ковалевай халхар.

Финал оптимистически хьисапе кхоачашъяро, безаю, сийрдачо баьде дуне эшадаро (балето из хьахьокх гIургIажех юха а мехкарий хиларца) тешал ду «Лебединое озеро» отталь коллектив вай балета дикагIйолча реалистически традицешта мутIахьа хилар.

Донецкерча театра шийн творчески лехамашка хIама карагIдаьнивд. Ала мегаргда, республика къахьегамхоцта цар гойташ йолча спектаклаша эстетически кхетам балара балха дикка дакъа юкъехуххьа, аьнна. Бе-бе я театра просветительски болха формаш. Масала, театре эггара мугIерерча хIамах цаI марo дац спектаклий программаш кийгьелга. Дале а Донецки театро увттаеча программаца хьнаре гIо ду эрителашта, хIана аьлча, цар тIа персонажий а, уж ловзаеча артистий а, спектакль отташарий а цIераш хина да Iеш, лоаца лададь композиторах, опера е балета чулоацамах, уж сцена тIа увттаира исторех.

Геттара дика хет шийн сибат, шийн никъ болаш творчески коллектив Грозне гастролашка яр. Цо дукха тоамаш даьд вай республикерча искусство езаращта. ДIахо а Донецкерча вай дотгагIаша иштта беркате а ирaзе а къахьегилга лов.

А. САДОВСКИЙ.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ТОРГОВЛЕ ЦЕНТР

Москва. Москва яхача хий йисте Краснопресненски парке урагIдахад лакха хоза цIенош. 150 эзар квадратни метр — иштта дукха моттиг я цу ше санна кхы йоацача комплексе — дунен халкъашта юкъерча торговле доазол арахьарча Iилма-технически бувзамий Центра («Совинцентра»). Цун керттера сооружени — администрационни здани, цу чу хургья итташ кхьча мехкашкарча фирмай, банкай Москве аккредитовании йола представительствий, шиъ гостиницни корпус, 2.000 моттиг йола конгресс-зал. Центре балха гIулакхашта вIашагIбеттабалара, доазол арахьара баьхача специалисташка салаIийтара мел эша хьалаш хургда. Укхаза хургья кинoконцертни зал, переговорашпра йола салонаш, технически библиотека, ресторанаш, кафе, бытовой гIулакхаш деш йолеш торговлен предприятеш, спортивни залаш, нек дара йола бассейн.

Комплекс хьалъеен цун оборудовани дIаоттаечен советски гIишлонхошца цхьана дакъа лоацаш хиннай доазол арахьара 80 фирма.

Комплекса хьалхара агIа хьаьний тIаьца кийчлуш я. Москве XXII Олимпийски ловзараш долча хана хьаелпаргья керттера административни корпуся «Международная» яха гостиницей.

СУРТА ТIА: дунен халкъашта юкъерча торговлен доазол арахьарча мехкашцарча Iилма-технически бувзамаш Центр.

А. СТУЖИНА сурт. ТАСС Фотохроника.

ДИЦЛУРГДОАЦА ВIАШАГIКХЕТАРАШ

Нохч-ГIалгIайчен культурни вахаре лоархIаме хIама а хиннa дIаэттар дIадахача вIаьрасна дийнахьа вайнга дIадоладенна советски литература Денош. Грозне хьошалгIа баьхкабир цIи хеза яздархой С. Викулов, В. Астафьев, О. Курганов, М. Кильчичаков, В. Кочетков, Д. Долинский, критикаш С. Кошечкин, В. Сурганов.

Хьошашта лезаш дехкар сийлахь-воккхача В. И. Ленина памятника йисте. Цу дийнахьа уж тIа а кIица царца къамаьл деш хилар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь А. В. Власов. ХIаьта сийрийна филармоне концертни зале дукха нах вIашагI а хиийта чакхъяьлар йоккха литературни сайре. Цига йоазташа йийшар керда стихаш, яздархоша дийцар шоай творчески планех лаьна, пар шоа делар хиншкаш денарип дукхача хаттараштa.

Цул тIехьагIа шин дийнахьа советски литература Денош доакъошхой вIашагIбеттабелар республика къахьегамхошка. Уж хьошалгIа бaза хилар республика районашка. Царех хIара вIашагIкхетар дицлургдоаца литература а культура а цIей сапа чакхдаьлар.

С. ПАРЧИЕВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

17 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — IуйрeIийнара гимнастика.
9.05 — «Александр Пархоменко» яха художественни фильм.
10.30 — «Дакхчих дола илли». Концерт. Пиcтеpaьча — кердадарам.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — Исландие хьажа бахача денга — Республика дIакхайкхадаьча Денга. «Исландена вIашагIкхетар» яха телевизионни документальни фильм.
15.10 — «Аэросъ». Фильм-концерт.
15.30 — «Трясогузка жакот» яха берашта йола художественни фильм.
16.30 — «Къахьегама сийлахьа хьалхалаттарош». Ростовски областа Красина цIерагIча шахта коллективах йола телевизионни очерк.
17.05 — Доь спортах йола СССР чемпионат.
17.40 — «Москвера А. С. Пушкина памятника 100 шу».
18.30 — «ХIара суртагIа мала ба».
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Iилман вахара». Литовски ССР Iилмай Академи.
19.45 — Г. Свиридов. Концерт.
19.55 — «Пайдаге контракте» яха телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера. «Нейлоновни куртка» яха хьалхара сери.
21.15 — «Лукхара» яха передача дIаьхь г. Шерака. Пиcтеpaьча — «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

17.00 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (нохчий меттала).
17.15 — Киножурнал.
17.25 — «Йлата санна довзарий йовлар ц» (гIалгIай меттала).
17.50 — «Гуш йоаца диагноз». Iилман-популярни фильм.
18.00 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
18.20 — «Дийна доагIара тийна ахр». Iилман - популярни фильм. «Халкъа депутатий советашка».
19.00 — «ГIема канара доатахьара хроника» яха телевизионни дукха серийни документальни фильм. Хьалхара фильм.
20.05 — «Бийса дахьаьдь тийла мун, берашта».
20.15 — Футболах йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Арарат». ЦСКА стадионера передача.
21.00 — Халкъа ишаршйн халхарийн Конфолинера Дунен чалкъашта юкъера фестиваль. (Фрамиоз).
21.40 — «Ольхдоай дукандаршш» яха художественни фильм.

18 ИЮНЬ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Хаъ».
8.40 — IуйрeIийнара гимнастика.
9.05 — «Пайдаге контракт» яха телевизионни дукха серийни художественни фильм. «Нейлоновни куртка» яха хьалхара сери.
10.10 — «Кинопублицистика клуб». Пиcтеpaьча — кердадарам.
14.30 — Кердадараш.
14.50 — «СийдергIен Тамкарта малхбоалеи гIолла». Кинопрограмма.
15.15 — «Фу а чиша а Iочадаяту». ГIишлонхочун тоьзача хьалхара.
16.30 — «Шахматни школа».
17.00 — «Юкъерa малхбовлера гIулакх нийсонца кхоачашдара тIехьарча къовсамe Израила коммунисташ. Израила Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара вовхъост Меира Вильнера интервью.
17.20 — «Мичах шо, журналисташ?»
17.30 — Татарски АССР юбилейта. «Советски Татаре 60 шу» яха телевизионни документальни фильма премьера (Казань).
18.20 — Татаре кхоачаха мадмархоя концерт.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Хьинар».
19.30 — «Поезаш йола зIараш».
19.55 — «Пайдаге контракт» яха телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера. «Связной» яха шоллагIа сери.
21.00 — «Хаъ».
21.35 — Документальни фильм. Пиcтеpaьча «Тахан дунен тIа» яха информационни выпуск.

II ПРОГРАММА

18.00 — «Кунатир — вулканий «Iайре» яха а «Космически атах йола тишпеза» яха а Iилман-популярни фильмаш.
18.10 — Доакъараш лакхара дикал йолаш хилийтара тIехьа (нохчий меттала).
18.50 — Кхерамe доаца дохкадалин яха Iилман - популярни фильм.
19.10 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла».
19.20 — «Завдий чукхара кхинчархеш» яха Iилман - популярни фильм.
19.40 — «Письмоша тIехьа сагг».
20.00 — Футболах йола СССР чемпионат. «Торпедо» — «Динамо» (Минск). «Торпедо» яхача стадионера трансляци.
20.45 — Чехословаки Советски Союзца хьаьна седачтей — Дунен халкъашта юкъерча концертий даузатий концерт.
21.30 — «Хьога хьаж тш дIамеса сага» яха художественни фильм.

КАГИРХОЙИ МЕХКАРИЙИ!

№ 11 йолча юкъерча городской профессионально-технически училище дIахтайнаду 1980—1981 дешаре шера деша лакха говзал йола болхлой кийчбара дешархой дIачуэцаш хилар. Укх профессеех:

штукатур-облицовщик-плиточник;
столяр-гIишлонхо;
каменщик, болатен Iаьшкабетонийн конструкцешта монтаж еш вола монтажник;
облицовщик-плиточник-мозаичник;
болатен аьшкабетонийн конструкцешта монтаж еш вола монтажник;
юрташка гIишлош хьалъю мастер;
слесарь-сантехник, газосварщик.
Каменщика, 10 класс чакхъяьккхачун — дешара ха — 1 шу.

Деша дIанийбу кагий нахи мехкарийи 15 шу даьнна а кхы боккхагIа а балеи 8 класс чакхъяьккха балеи.

Дешара ха — 3 шу.

Училище чакхъяьккхараштa юкъерa образовании профессии Iомаярах дола диплом дIалу. Училище дешийт мах боацаш. Дешархой кхачанца, обмундированеца, спецбарзкъашца Iалашбу. Деша багIача хана дешархошта производственни практика йолча хана цар баьча балхах 50 процент ахча дIател.

Городерча транспортаца, машинаькъагIа, самолетаца лелача хана дешархошта льготаш я.

Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажа юкъе йоахийт. ТIехдиша дешаш училище чакхъяьккха диплом йийараш махка лакхехьарча дешара заведенешка деша бохийт болх бaь хилара стаж йоацаши деша дIаоттaш тедаш йола экзаменаш йоалаши.

Училище деша водачо дIачуяла еза:
директора цIерагIа заявлени;
вахача моттигера справка;
образоване хьакъехьара документ;
ваь ха тIайола тешал е паспорт;
4 фотокарточка (3х4 размер йолаш);
медицински справка.

Документаш дIачуйийду хIара денна 8 сахьат даьлча дена 16 сахьат даллалца.

Училища адрес: г. Грозный, Старопромысловски район, Катаяма цIерагIа керда Поселок, Шефски улица, 23.

Автобусаш №№ 4, 6, 26 центральни рынкера «Ташкала» яхача кхаччалца, автобус № 11 «7 линия» яхача кхаччалца.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙИ!

№ 4 йолча Грозненски профессионально - технически училище 1980—1981 дешара шера дешархой деша дIачуэцилга

ДIАХОЙТ

8—10 класс чакхъяьккхараш.
Дешара ха 1—3 шу.
Укх профессех:
1. Мехкдаьттеи гази йоаккхача скважинашта эксплуатационни разведочни буруe тохача бурильщика гIоича.
2. Буровойшта гIулакх деш вола электромонтер.
3. Электрогазосварщик.
4. Слесарь-авторемонтник.
5. Химически анализа лаборант.
6. Топограф-геодезист.
7. Плиточник-отделочник - штукатур.

Училище кийчъю «Грознефть» объединенека кадраш. Деша багIача хана дешархой Iалашбу мах боацаш обмундированеца, кхачанца, учебникашца, общежитеца. Производственни практика йолча хана дешархошта шоай специальностагIа доагIача юкъарча алапех 33 процент кара дIател. Училище деша вагIаш яьккха ха къахьегама стажаца дIалоархI. Дешар хьекаш ба юкъера техническии лакхерси образовании йола мастераш. Училища кхо курс чакхъяьккха а йистебоалаш дIалуш йола экзаменаш толаме дIаснна а болча кагирхошта юкъера образование яккхарех дола аттестати профессегIа разряд енка дола аттестати дIалу. Училища чакхъяьккхараш шоай специальностагIа городе Грозне болх бе дIахьожабу.

Училище деша отта безам болчар училища директори цIерагIа хьачуяла еза ер документаш:
Заявлени.
Образоване хьакъехьара тешал е аттестат.
вахача моттигера справка.
ваьча ханах дола тешал е паспорт.
3х4 размер 6 фотокарточка.

Документаш хьачуйийду хIара денна IуйрeIийна 8 сахьат даьлча дена 18 сахьат даллалца.

Занятеш дIайоалалу 1980 шере 1 сентябре.

Хьамсара доттагIий! Тха училище деша отта!

Ил чакхъяьккхачул тIехьагIа оашош хержача специальностагIа йоккха говзал йола болхлой хургда шох. ХIаьта юкъера образование а хургья шун.

Училища адрес: г. Грозный, 364020, 12 участок, ГПТУ-4. Автобусаш № 13, 24, 25, трамвай № 5. «12 участок» яхача уж соцача кхаччалца.

ЧАКХЪЯЬЛАР СПАРТАКИАДА

ОАША ФУ АРГДА НАЬСАРХОЯИ МАГIАЛБИКАХОЯИ?

Февраль декa вай республике дIахьош яр «Урожай» яхача шийн лоIамеча спортивни обществас чакхйоаккхаш хинна юртахой Я-гIа спартакиада. Цун финал хилар дIадахача шоаттен кIиранен деношка. Из яр яйгача атлетиках, футболах, баскетболах, волейболах йола финал.

Яйгача атлетица программа латтар кхалнахи маIа нахи тайп-тайпарa дистанцех бовдарах, гаьнагIа тоссабаларах, ядро кхоссарах. Массехк дистанцех эггара дикагIа толам тайтар республика чемпионо Ахмадов Адама. Иштта, 100, 200, 400 метр дистанцех вовдаш цо яьккхар чемпионий цIераш. ХIаьта кхалнаха юкъе (100 м — 13,9 сек., 200 м — 29,1 сек.), чемпиона цIи Шелковскерча Гожина Татьянас яьккхар. Иштта, бархIбIаь метр (2 мин. 04,4 сек.), кхо километр (9 мин. 26,3 сек.), мара ха йоа ца еш сиха водаш чемпиона цIераш яьккхар Шелковскерча Кулебякина. 400-и 800-и метр гаьна кхачнах бовдача дистанце чемпионка хилар Грознерча горспортсовет спортсменках Н. Варановах (400 м — 1 мин. 03,6 сек., 800 м. — 2 мин. 20,7 сек). ГаьнагIа кхоссалуча чемпионий цIераш яьккхар наурчанаша Власов (6 м. 01 см) Т. Мусаевас (4 м 37 см). Ядро кхоссача дикагIа толамаш тайтар Советски районерча А. Дикаевас (8 м 20 см.). Урус-Мартанерча В. Жолтаевен (11 м. 48 см.).

Яйгача атлетика яхьашна дикагIа толамаш яйтарахи штрафной очкаш кIезигагIа хиларахи хьалхара кхо моттиг укх командаша яьккхар: Наурски район (43 очко), кооперативни техникум (65), Грознерча горспортсовето (86).

Баскетболах ловзош кхалнаьха командашта юкъе эггара дикагIен хозагIен ловзаш котало кооперативни училищерча командо яьккхар, шоллагIа призераш наурчанех хилар. ХIаьта кхоалагIа моттиг Серноводскерча зерюбоахама техникума баскетболисташка кхаьчар. МаIача наха юкъе цу техникума команде шоллагIча моттиге нийсъелар; хьалхара моттиг а йоаккхаш чемпионий цIераш Урус-Мартанерча баскетболистанна кхаьчар. МаIа нах баскетболах ловзаш кхоалагIа йола моттиг цхьанена а хилазар, из моттиг яккха къовсамне хиннача командаша спартакиада условеш толхаярах.

Футболах ловзаш эггара дикагIа толам «Шалинский» совхоза командо яьккхар. ШоллагIен кхоалагIен призераш Надтеречнии Грознепскии районий футболистех хилар.

Наьсарен районо шийттлагIа моттиг яьккхар. МагIалбика районо спартакиаде эггара тIехьара — шийтталагIа моттиг яьккхар. Спорта цхьан тайпах цхьа чемпион хиланзар цу районашкарча спортсменех. Цу гIулакхо дика гучадоакх Наьсаренен МагIалбикечен районспортсоветаша шоай болх боагIача бесса ца белга, цу районашка спорт дегIайоалаяра ма йоагIа йоакхо эш ца хилар.

Бек АБАДИЕВ.

СУРТА ТIА: спартакиада хьаеллаш.

В. ЕЛИЗАРОВА сурт.

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ЛОРАЛЕ ЧЕННА ХУЛАЧА ЛАЗАРЕХ

Унахцiено лораяра Дерриг-дунен организаце дахиеех, халача чурий лазарех шершера 5 миллион гарста шу даланза дола бер да дерригa дунен тIа. Цу лазараша, хIаьта уж лазараш детталурех ахинешта хулар дизентери майий, Iалаьмате дукха зе ду бахача наькха унахцIенона а экономикана а.

Дика вIаштIехьдаьккха социальни хьалаша а, хIаьта иштта медицински Iилманен практикаш карагIдаьнараша а йиш хилийтай вай мехка дукхха инфекционни лазараш цIендаь дIадахa. Юхейиса инфекцеш а хьалха хиначa бесса кхераме яц хIанз. ТIехьарчарна юкъе да из лазир наха хулга Советски Iаьдал латтача шерашка 31-эза лохденна хилар. Цхьабаьъди, чурий инфекцена хIана а дикка моттиг лоаш бахача наха хулача инфекционни лазараштa юкъе. Цун баьхан латт бахача наькха цхьадолча даьнье дизентери а кхыдола чурашта хула хала лазараш а це хилийтара дезарий керттера йоавилаш телдаеш хилараш. Цудуххьа йахка Малхбоалехьа къаьнарха хаза тьакхал долча сага лазара дарба дац, цо лазар кхетийтал. Дола бахкаьна хургда цу лазарий хьалхеехьара цхьадола хIамаш дIакхва а датадохийтача.

Мишта хет лазар? Хьоргда вай цунта дизентерех дола масал а доаладаь.

УнахцIенача сага организме чуйолх дизентерийн микробии дукхагIча даьье цIена ца лелаеш болча ваьха кулгашца, бIехача хина е кхачанца, цудухьа цхьаза «бIехача кулгий лазар» оал дизентерех. Организма чу дIачуяьлча дизентерийн микробий цхьа даьца ферменташен гаьга чу хулача солчин кислотах IоткъагI барагIа лаба дIадоал. Юхейиса яьяниз бола микробаш чурашка чуйолх, цар тотIонех дIалат, цига сихха еба йолату. Юкъера лаьрхIача 2 — 3 ди ваьлча цамогаш хиннача сага чу кхачлу, че лаза йолалу, хIама даа безам хилац, дегIа йIовхал лаьхлу, лазара кхы бегалонаш гучайоал. Дерригача шергий лазарий юхьанцара белгалонаш цхьатарра хул, цудухьа диагноз нийса оттадара дикьача чиша лабораторни тохкамаш ду.

Гучаваьнача уназочоа яхетадеш да, медицински гIо эш, амма дукхача цамогашбараша шоаш а е бер цамогаш хилча дас-нанас а башха тервал ца деш дут лазар. КIезига моттигаш хилаш лорага а наха ховча сагата ле дезар хьахьетийтара метта, цамогаш волчо е шийна дагадохаргIа е дукха хIама хоаш боацача наха могадарагIа ше дарба де гIорташ. Цхьайолча хана иштта дарба хулаш хул, амма цун дукагIа йолча тапа цу уййавча дарбах зе доал. ГIулакх мишта даьлча, цхьаккха системe а йоацаш, дукхагIча даьлье мела ишаш йоаца молхаш мелар вочa пагIорахьара IаткъIа лазар хьоадаьча хIамашта меттел кхы а чIоагIагIа берригача унахцIеначa наьха организме йолаш йолча «гIаьхха боарамагIча» микробни флорана. Из боккха лоархIам болаш а дизентерийна а кхы лазараш хьалдеIа а микробашта духьалъотта-гурволаш саг хилара а. ХIаьта иштта цо IочубIа кхача Iахьара я. «ГIаьххьарча боарамерча» микрофлора даькха лоац Iочубна кхача дикагIа дегIо тIаьнача элементашта беьхьача процессe. Цар хьаэ организмо нийса боль бара чIоагIа эша 13 группех йола витаминаш, хIаьта иштта кхы йола пайдане функцеш а кхочашъю. Цу тIа а хIанз укх сахьате отталаь да, байте хала цамогаш ца хиначa сага антибиотикаш юкъе а ца йоалаеш дика эффект йолаш дарба де йиш хилар.

Диццалийта йиш ц, цоаш моашта дарбаш деш болча унахошкара лазар цуьна гонахьарчарна дIадувлаш хилар. Доаладергда цу хьакъехьара къаьстта шийн тайпара дола магал. Дукха берам долча цхьан дезале 3 шу даьннача М. цe хоатьенвай. Цоха йолаенвай, температура 37,5 градусага кхаьчай, дегI геттара дIадьннад. Нанас шагIарча антекера молха молазьй бена, кIезига икъ яьлча дикагIа хинна бер аьча шиъ ди даьлча 39,6 градусага кхаьчай дегIа йIовхал, кIаьнк геттара во хиннав. Шьохта а тинай молхаш. Амма цо гIо даьдац. Духхьал бео цамогаш хиннача массехк ди а даьнна цунах ше кхераенча мара энтаван нанас кIаьнк лорaга. Дийнача чина даьча тохкамаша хьахьекхар, молхех-харлатхьа найда ийбар бахьан долаш дизентерийн микробаш цу молхашка дьъпа хилар (цудухьа тIойзе лаьнаш кIаьнка шозагIа мотаньча молхех). ХIаьта «гIаьххьарча боарамагIча» микрофлора хайра хIама ца дуташ кIалатьль хиннай молхаша микробашта паргIата еба торо а луш. Цхьа бер цамогаш хилар башха теркал а ца деш зитари хIаранeе гигиена правилаш нийса кхоачаш ца дори бахьан долаш кхы а ши бер цамогаш хилар цу цIен.

Хьо я хьайна гонахьара бараш а лазарех лорабира ле дезар фуд? Керттерар да саго шийн цIенон гигиена правилаш хIара денна кхоачашьяр. ХьаштагIча ваха вела, болх чакхбаьнча, хIама даа Iохоеш, даа кIама хийцде доладеш сана а тохаш дила деза кулгаш. Моаех лораe еза кхача продукташ, кийчдаь дуа хIама, малараш, хIама даш йола пхьегIаш. Каст-та талхаш йола продукташ — чоршаш, къаьстта кийхкараш, дукхо фарш, баьцадаврий салаташ, винегреташ, шура, кIода, кхьдараш. Уж продукташ лелае мегаргья боарамагIа дуъхьал холодильника чу. Къаьстта бIеш ца йолийташ лорае еза термически обработка еш йоаца продукташ. ТIаккхьчача хьаскашара хий кIеж а ца йоак кхийташ мели йиш яц. ЗIамигача бераштa хий кIеж кьккар мара мелаe мегаргдац.

Нагахьа санна квартире цамогаш вола саг гучаваьлча, лор вaлла йолча юкъа цунна изоляци е еза, могаш вола саг юхе а ца вохийташ, цунна шийна пхьегIаш, кулгех хьекха гата, чот гIайба къоастаде деза. Цамогаш волчa саго тIадувхадаь хулаш чухьанахь дувта баракъаш къаьстачa гIайбан ловтчаа е лаьрхIа цу гIулакха кийчъаьча бака чу доахка деза, цун тIехьагIа 15 минута кхехха а деш. Цамогаш волча сага гIулакх дечо геттара чIоагIа лелаe еза шийн гигиена правилаш. Хьалхе а де доладаьча дарба цамогаш вотиоя гIулакх деле дика вIаштIехьдаьккха хиларо гIо ду саг чехкагIа вотоара. Цуница цхьа лазар сонаьчара барака дIадале хераш кIезиг а бу. Цудухьа геттара лоархIаме да саг цамогаш хуллашехьа лор цIагIа хьаевхар.

ХIаране дицдалийта йиш яц, чурий инфекционни лазараш даржарх ичкъ кьовзар — медицински бахьхой хина ца Iеш цамогаш волчун шийн а дентар хилар.

Г. БАЛАН,
Нохч-ГIалгIай республикански СЭС эпидемиолог.

РАДИО

17 ИЮНЬ

6.10 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — АргIанарча политдена (эрсий меттала).
8.25 — Хоамаш.
8.30 — Аргунски цIеной хьалду комбинат «ГIулакхаш а проблемаш а» (нохчий меттала).
8.45 — Берий хьакъехьа боккхий бараштa! Кьона ленинцаш кхебар (эрсий меттала).
9.15 — «Социалистически интеграци дIахьош я». Беседа (гIалгIай меттала).
9.30 — «Кьона замандо» (гIалгIай меттала).
17.10 — Передачий программех ховттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.11 — Советаш — халкъа Iаьнала лакхера форма я. Беседа (нохчий меттала).
17.25 — Юрта бохкама хьалхалаттараштa дола концерт (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

18 ИЮНЬ

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.13 — «Ленинан некъ» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Горгача метала гонахьа боккъонаш лоринра органий болхзой» (эрсий меттала).
8.40 — ДоттагIаси концерт (нохчий меттала).
9.15 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
9.30 — «Барттайнача делала» яха радиовыпуск (эрсий меттала).
9.30 — Саудьский. «Ахал» яха сюита (эрсий меттала).
16.00 — Передачий программех ховттамах бола хоам (эрсий меттала).
16.01 — Гражданска оборона хьакъехьа бахархошта (эрсий меттала).
16.09 — Концерт.
16.30 — «Толама кхьо новкъостал дир» (гIалгIай меттала).
18.15 — «Свеклай ахашка». Корреспонденци (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
18.30 — Хоамаш.

Хоттам

Тахан республике гIоллен Грозней хуьналуш морхаш а йолаш. Йоачан а йоацаш, малхбузехьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш. Фсгара температура республике 18 — 23, Грозне 21 — 23 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, догIа а делхаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 0 — 5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фсгара температура бийсана 19 — 24, дийнахьа 21 — 26 градус йIовхал йолаш хилеи тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителa — 9-24-03; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортен — 9-24-01; юрта бохкама — 9-24-06; культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ00243. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 2961.